

Menmen Jon Kityak Kirem - Revelesen

Menmen me tiwei ik

Jon katip mit ne sios gude 1:1-8

Jon kinin kityak kir menmen, ehirak kewis him
men sios mar 7 1:9-3:22

Him me tiwei ketike tirhin mar 7 4:1-8:1

Him me taur mar 7 8:2-11:19

Him me kirin ketike miyak wik 12:1-13:18

Menmen ham Jon kityak kirem 14:1-15:8

Sar mar 7 menmen mekrerem emeteiknai God
han enuk 16:1-21

God kewaank wit Babilon, miyak enuk wik
etetike Seten 17:1-20:10

Him me God skelim mit yapirwe 20:11-15

Him me nupela nepni, metike ti, metike ewit
hak Jerusalem 21:1-22:5

Him me Jisas pike kaknen 22:6-17

Jon katip mit him mikaru 22:17-21

Him me tiwei ik

¹ *Tiwei ik hirak ke him nipaa misawin meit, te in ek God kewepyapirem katip Jisas Kraiss em. Hirak kewepyapirem ketpiwekem te Jisas kakteikin mit kerek nisesik kakteiknorem kakitpor menmen te menep mamnen. Kraiss hirak keriuwet mitik ensel kiutip kewepyapirem ketpo hi Jon em, hi hirak menmen me Mitik Iuwe Jisas Kraiss. ² Hi Jon hi hewis menmen yapirwe hi epei hirem. Hi hetpi him manp hi hemipin

* 1:1 Dan 2:28-29; Rev 1:19, 22:6

au. Hım im hıram hım God ketpim mekite hım Jisas Kraıs hırak kerıuwet mıtik ensel kırak kan kewepyapırem ketpewem.

³* Mıtık kerek hırak kakıkine hım im mamno nıkıp me mıt mıyapır ne God, hırak han yaaık kaku. Mıt mıyapır kerek hır nemtau hım im kerek God kewepyapırem maain hıram mamnen, hır enisesim werek werek, hır han yaaık nanu. Hır han yaaık nanu nanıtar wı menep te menmen im mamnen.

Jon kewıs tıwei ik ken mıt nıses God neıt wıt hıspınak wık (7)

⁴* Hi Jon hi hewıs tıwei ik ken yı mıt mıyapır han yı ne weıwık me God yı yeıt wıt hıspınak wık(7) me provıns Esia. Hi hanhan God kerek nıpaa kepu ere in kepu maain kakpau, hırak kakrekyı yaaim yı eıyu werek werek. Hımın hıspınak wık (7) yaain nerp ninaan mırak menep yeno hırak kewım naanmırai haiu mıt hır nanrekyı yaaim yı eıyu werek werek. Hi hanhan hır nantıke Jısas Kraıs hır nanrekyı yaaim yı eıyu werek werek. ⁵* Kraıs hırak kewepyapır werek werek hım me God. Hırak Mıtık ik kerek kaa God kının kıkıkak hırak kekıt kau keıt. Hırak Mıtık İuwe kakının naanmamre mıt İuwe kerek naanmamre mıt nanu tı. Hırak hanhan kerıuwai, hırak kesak menmen enum mekre han kauı kentar hırak kaa hemkre mırak mewen. ⁶* Hırak kenıpai haiu mıt haiu mıre mıt İuwe ne weıwık mırak, haiu mıt niutıp niutıp haiu mıtehi God

* 1:3 Rev 22:7, 10 * 1:4 Eks 3:14-15; Rev 3:1, 4:5, 8, 5:6, 11:17,
16:5 * 1:5 Jo 18:37; Rev 3:14, 17:14; Kl 1:18; Sam 89:27; 1Jo 1:7,
4:10 * 1:6 1Pi 2:5, 9; Rev 5:10, 20:6

kakikaap mit mamir ke pris nanriakem te haiu mamirak menmen me Haai kirak God. Hi hanhan Jisas Krais kakit niuk iuwe, hirak naanmipre mit, hirak kakre iuwe tipmain tipmain enum eik.

⁷ *Yi eiyimtwem! Hirak Krais kaknen kakrau napi. Mit miyapir yapirwe maain nanirek nanriuwe nanamir kir. Hir nantike mit ne Isrel kerek maamrer nir nipaa hir nakip nau hirepit mirak, hir nanirek, te hir yapirwe nau ti nankitek nanintar hir nanineinik kakriyei nanino ninaan me God. Hi hanhan menmen im mamnen. Hi hetpi werek.

⁸ * “Hi God kerekek hi hiriak menmen yapirwe te menmen yapirwe mamwenipi niuk mai.” God iuwe naanmipre menmen yapirwe kerek nipaa kepu ere in kepu maain kakpau, hirak katip menmen im.

Jon kepu kityak kir Krais

⁹ * Hi Jon hi ki yinak. Hi etikewi haiu mit ne Jisas. Hi etikewi mit han neraiwaank te haiu mises menmen me God haiu minakin tokim emisesik. Hir mit ne Gavman nepira newisa hi heit winak enuk heit wit wan kimaak keketik niuk mirak Patmos, hentar hi ewepyapir him me God hi hatip mit hi hises menmen nipaa Jisas hirak ketpim. ¹⁰ Me wi Sande hiram wi me Mitik Iuwe, God Himin Yaaik kan kentar han kai te hi hepu hityak hi hemtau him ke mitik keit sip kai hirak katip him iuwe kewen ken yanimin kire tukin. ¹¹ Hi hemtau mitik eik katip kar ik: “Ti ewis menmen yapirwe ti ehirem hiram mamu

* 1:7 Mt 24:30; Jo 19:34-37 * 1:8 Rev 4:8, 15:3, 21:6, 22:13

* 1:9 Rev 6:9

t̄iwei. Epei au, ti esiuwerek kakno m̄it miyap̄ir ne weiw̄ik me God h̄ir nises h̄im m̄irak h̄ir nau neit wit hisp̄inak wik (7) im e: Wit Efasas, wit Smena, wit Pegamam, wit Taiataira, wit Sadis, wit Filadelfia mekite wit Leodisia.”

¹² Hi heweik̄in eh̄ir keim̄in kerek ketpo h̄im. Hi heweik̄in epei au, hi h̄ir gol m̄iwap̄in lam hisp̄inak wik (7) h̄iram mau. ¹³ *Kekre n̄im̄in ke lam me gol keyiak kerp keweik̄in k̄ire m̄it̄ik. H̄irak kam̄ir laplap iuwe nokim ere m̄iwap̄in h̄it m̄irak; H̄irak kak̄ir let me gol h̄iram meweik̄in h̄irepit mau han pank k̄irak. ¹⁴ *Maat k̄irak ketike paan k̄irak h̄irak hike k̄ire nap̄i o hore hike ȳwau. Nanam̄ir k̄irak kerh̄ihe k̄ire si te h̄irak kak̄ir menmen yap̄irwe mekre han ke haiu m̄it. ¹⁵ *H̄it m̄irak m̄ire ain m̄it newis̄im mekre si maain met̄ir h̄ir nesesim ere h̄iram m̄ir. Hi hemtau h̄im k̄irak h̄irak kat̄ip h̄im iuwe kewen ke yan̄im̄in kar ke h̄it̄ik siurik m̄ir̄ire. ¹⁶ *H̄irak ketenen h̄ir mar hisp̄inak wik (7) mekre his yaaim m̄irak. Menmen m̄ire h̄ine me his kat̄in ken p̄inak ken p̄inak metpaan moke h̄im k̄irak. Ninaan m̄irak h̄iram m̄ir mar ke wepni k̄ir kau n̄im̄iniuwe ek.

¹⁷ *Hi h̄irek, hi henkew̄in menep h̄it m̄irak har ke m̄it̄ik epei kaa. Te h̄irak kewis his yaaim m̄irak mentera h̄irak ketpo kar ik: “Ti ap enapen. Hi m̄it̄ik kerek n̄ipaa menmen ap mepu, au hi hepu, hi maain apau. Hi Jisas kerekek. ¹⁸ Hi kerekek hi hepu. N̄ipaa m̄it neiyep hi haa te in ek ti h̄ira.

* 1:13 Dan 7:13, 10:5 * 1:14 Dan 7:9, 10:6; Rev 2:18, 19:12

* 1:15 Rev 14:2 * 1:16 Rev 1:20, 2:12, 16, 19:15, 21; Hi 4:12

* 1:17 Ais 44:6, 48:12; Rev 2:8, 22:13

Hi ahu tipmain tipmain enum eik. Hi kerekek hi iuwe te hi enip mit miyapir kerek naa hir nanino si o au en, hir nanino wit ke God nanu werek. ¹⁹*Te ti ewis menmen mamu tiwei maain ti ahirem. Menmen in ek mepu metike menmen maain mamnen. ²⁰*Hir mar hispinak wik (7) ti hirem mau his yaaim mai hiram metike lam gol mar hispinak wik (7), hiram mire tok piksa im. Hir hiram mire mit iuwe hir naanmipre mit miyapir ne weiwik me God nau wit hispinak wik (7). Lam gol hiram mire mit miyapir ne God nau neit wit hispinak wik (7).

2

Jisas katip him men mit miyapir ne God nau neit wit Efesas

¹*“Ti ewis him meiyam im mamno mitik iuwe kerek naanmipre mit miyapir ne sios o weiwik me God nau neit wit Efesas. Ti ewis him im:

“Him im hiram him me hi Mitik Iuwe kerek hi hetenen hir mar hispinak wik (7) mau mekre his yaaim mai. Hi heke ti hepno in hepno ein hitet nimin ke yi mit miyapir ne God yapirwe ne provins Esia yi yire lam gol mar hispinak wik (7). Hi etpi him im.

²*“Hi hertei menmen yi yirakem. Hi hertei menmen enum epei man yi mit te yi yinakin tokim yisisa yewepyapir menmen mai yi yirakem yapirwe. Hi hertei yi yinapen mit enun kerek hir netpi nar ik: ‘Haiu mit haiu

* 1:19 Rev 1:1 * 1:20 Rev 2:1, 3:1 * 2:1 Rev 1:16, 20 * 2:2 Rev 2:19, 3:1, 8, 15; 1Jo 4:1

apospel mire mit han!' Yi epei yemtau menmen hir netpim, menmen hir niriakem, te yi epei han kitet mit in te yi yertei hir ap mit aposel au. Hir mit enun nemipin. ³ Menmen enum epei man menep yi mit mentar yi yises him mai. Yi ap yinapen menmen im te yi yeweikin sip yeweto au. Yi yinakin tokim yi wen eiyises him mai. ⁴ Te hi han enuk heruwi hentar menmen im. Nipaa yi yinin yises him mai, yi hanhan yeriua wisenum, te in ek au kike. ⁵ *Yi han ekitet nipaa yi hanhan yeriua wisenum te in ek yi pike hanhan yeriua yar ke nipaa yi yisesim. Yi yire mit hir nau niu hir nenke nen ti heik. Yi pike eiyises menmen yaaim nipaa yi yinin yisesim, o au en, hi pike anen eiwep eriwaank. Menmen in hiram mar ke hi enen enke lam mi me wit hiram mewi hi eiyim eno. ⁶ *Te menmen miutip yaaim hi han yaaik yi yisesim hiram im. Yi yinapen menmen enum mit kerek nises him me Nikolas hir niriakem.

⁷ * "Yi eiyimtau han ekitet werek menmen God Himin Yaaik ketpim men yi mit miyapir yapirwe ne weiwik me God. Yi mit miyapir kerek yisisa werek werek ere yi yayi yi hekrit hekrit eiyinin menmen enum mamnen mamri han ki te maain God kawisi yi eiyu ni mirak yi yayim nikim me nu kerek kakikaap himin ki te yi mit yayu yayit tipmain tipmain enum eik.

Jisas katip him men mit nises him me God nau neit wit Smena

* 2:5 Rev 2:16, 22, 3:3, 19 * 2:6 Sam 139:21 * 2:7 Jen 2:9;
Rev 22:2, 14, 19

8 *⁸“Ti ewis h̄im im mamno m̄it̄ik iuwe kerek naanm̄ipre m̄it̄ miyap̄r ne sios o weiw̄ik me God nau neit wit Smena. Ti ewis h̄im im mar ik: “H̄im im h̄iram h̄im me hi m̄it̄ik kerek n̄ipaa menmen ap mepu wen au hi hepu, maain hi apau. Hi kerekek n̄ipaa m̄it̄ neiyep hi haa, hi p̄ike hekrit hau.

9 *⁹“Hi hertei yi m̄it̄ enun ap yetenen menmen yap̄rwe au, m̄it̄ nerekyi enum yentar yi yises h̄im mai (te yi yetenen menmen yap̄rwe yaaim me God.) Hi hertei h̄im enum m̄it̄ netpiyem. H̄r nat̄ip h̄r ne weiw̄ik me Isrel, te h̄r keriyen God keh̄im̄teni h̄r n̄irak te h̄r ap nisesik au. H̄r nererik nau w̄inak k̄r nekine h̄im me Moses, te h̄r ap nises God au. Seten kari han k̄r h̄r m̄it̄ n̄irak. 10 *¹⁰Yi ap ȳnapen menmen enum m̄it̄ menep nanrekyiyem. Eiȳmtewem! Seten kakri han ke m̄it̄ te h̄r nant̄his m̄it̄ han ne yi m̄it̄ nanw̄iri yaino w̄inak enuk, te h̄r nan̄in̄ han ki yi yayis̄isa werek werek o au. H̄r nanriwaank me w̄i hiswiyen (10). Yi eiyis̄isa werek werek te m̄it̄ naniwep yi yayi, te maain hi ewisi yi yayu yaitikewa tipmain tipmain enum eik.

11 *¹¹“Yi eiȳmtewem han ekitet werek werek menmen God H̄im̄n Yaaik h̄rak ketpim me yi m̄it̄ miyap̄r ne weiw̄ik me God. Yi m̄it̄ miyap̄r kerek hekrit hekrit eiyin̄ menmen enum mamri han ki, maain menmen enum me si tat̄kn̄en m̄it̄ ap te mamiwep yi m̄it̄ yaain narik au. Yi eiyu werek werek.

* 2:8 Rev 1:17 * 2:9 Je 2:5; 2Ko 11:14-15; Rev 3:9 * 2:10 Mt 10:28; 2Ti 4:8; Je 1:12; Rev 3:11 * 2:11 Rev 20:14, 21:8

Jisas katip hım men mıt nises hım me God nau neit wit Pegamam

12 **“Ti ewis hım im mamno mıtık iuwe kerek naanmıpre mıt miyapır ne sios o weiwık me God nau neit wit Pegamam. Ti ewis hım im mar ik: “Hım im hıram hım me hi mıtık kerek hi hetenen hıne ke his katın keke pınak keke pınak hırak tıknuk enuk.*

13 **“Hi hertei wit kerek yi yewi hırak wit enuk kerek Seten kan kinın naanmıpre mıt. Yi yapırwe yi yises hım mai werek werek. Me wı mıt enun nenep mıtık kai yaaik Antipas kerek hırak kewepyapır hım mai katip mıt em, hır nakıp keit wit yi yewi, hırak wit kerek Seten kan kinın naanmıpre mıt. Yi ap yeweikın sip yeweto au, yi wen eiyisısa. 14 *Yi yaain te hi han enuk heriuwi me menmen ham im e. Mıt han ne yi mıt yeit Pegamam hır nises menmen me Belam. Nıpaa enum eik hırak keteikın mıtık Belek karkeik te hırak kakri han ke mıt ne Isrel te hır nırak menmen enum. Hır naam menmen mıt newepwarem newet tıpir em, hır netike miyapır hır nariyanhis newenınem. 15 Mar im yi yewis mıt enun narik hır nau nımın ke yi mıt. Hır nises hım enum mıt ne Nikolas hır netpiyem. 16 *Yi eiweikın sip eiwet mıt enun nises hım me Nikolas hırak ketpim yi eipırı enınopın, o au en, hi enen waswas anep mıt in nises hım enum. Hi atıp hım meke hım kai mamnen mamriwaank mamır ke hıne ke his kaknep mıt hır nani.*

* 2:12 Ais 49:2; Rev 1:16 * 2:13 Rev 3:8 * 2:14 Nam 25:1-2, 31:16; 2Pi 2:15 * 2:16 Rev 1:16, 3:11, 22:7, 12, 20

17 * “Yi eiyimtau han ekitet werek menmen God Himin Yaaik hirak ketpim men yi mit miyapir ne weiwik me God.

“Yi mit kerek yayinin menmen enum mamri han ki maain hi eweti menmen yaaim ham mire menmen mana misawin meit wit kai. Hi eweti niutip niutip menmen im metike nan mire hike hiram meteikni hi hanhani. Niuk ham yaaim mamwik mit han ap te nanirtei niuk miram au. Mitik kerek hirak kakit nan, hirak kerekek kakirteiyem.

Jisas katip him men mit nises him me God nau neit wit Taiataira

18 * “Ti ewis him im mamno mitik iuwe kerek naanmipre mit miyapir ne sios o weiwik me God nau neit wit Taiataira. Ti ewis him matip mar ik: “Him im hiram him me hi Nikan ke God. Hi nanamir kai kir kar ke si merthe te hi hir menmen yapirwe mekre han ke mit, hit mai tokim hiram yaaim mar ke kapa yaaik hike enuk.

19 “Hi hertei menmen yi yirakem. Hi hertei yi hanhan yeriuwe mit han. Hi hertei yi yises him mai werek werek, yirak menmen yaaim, yi yinakin tokim me menmen enum epei man o menmen enum mit nerekyiyem. Hi hertei menmen in ek yi yirakem hiram yaaim iuwe minin menmen yaaim nipaa yi yinin yisisa yi yirakem. 20 * Menmen yi yirakem hiram yaaim te hi han enuk heriuwi me menmen miutip im. Yi wen yewis mite enu eip hire wire mite hap

* 2:17 Jo 6:48-50; Ais 62:2; Rev 3:12, 19:12 * 2:18 Rev 1:14-15

* 2:20 1Kin 16:31; 2Kin 9:22; Rev 2:14

enu niuk mîre Jesebel, hîre wewisesik watip hîre wîre profet, hîre wen wau wetikeri. Hîre watip hîre profet te hîre wari han ke mît weriuwe hîm hîre wetpim. Hîre watip wenip mît miyapîr han kerek nises hîm mai, hîr nîrîak enum nariyanhis newenînem, hîr naam menmen mît hîr epei newepwarem newet tîpir em. ²¹ Hi hîmat wî ham te hîre weweikîn sip wewet menmen enum im, te hîre au wînapen. ²² Hîre au wînapen weweikîn sip wetikeri nîrîak menmen enum hîr nisesim te maain hi anip mîte ip wetike mît miyapîr han hîr nises hîm mîre, hi anipi hîr nanînap nanîwaank hîr han enuk wîsenum. ²³ *Hi anep nîkerek nîre hîr nani nanînektîn (o wîtenun) te yi mît miyapîr ne weiwîk miutip me God yerer wit wit yi yayîrtei hi kerekek hi hertei menmen mekre han ke yi mît te hi arekyi menmen yaaim o enum mamrer menmen enum yi yîrîakem.

²⁴ “Te yi mît han yeit Taiataira, yi ap yises hîm mîre enum au. Yi ap yises menmen im mît nekînaam hîram menmen iuwe te hîram menmen enum me Seten hîram mîsawîn meit mîre henye enum. Hi ap hetpi hi hanhan yi eirîak menmen ham mamtike menmen in ek yi yîrîakem. Hi hînapen yi han enuk eiriuerem. Au, hi hetpi hîm im: ²⁵ * “Yi wen eiyises hîm yaaim im kerek in ek yi yisesim ere hi pîke anen awepyapîr hîrekes. ²⁶ *Yi mît miyapîr kerek hekrit hekrit yi eiyinîn menmen enum mamnen mamri han ki yi mît in hi eweti menmen mai iuwe te yi yayinîn

* 2:23 Sam 7:9; Jer 11:20, 17:10; 2Ti 4:14; Rev 20:12-13 * 2:25

Rev 3:11 * 2:26 Sam 2:8-9

naanmamre mīt nanrer wit wit. ²⁷ *Menmen hi ehimīteni yi eiriakem hīram mamīr ke menmen Haai kai kehimiānewem hi wen hīpriakem. Yi mīt yayinīn naanmamre mīt hīr nanīkrehīr ki naninīni au. Yi eiyinīni eiwaanki eiyīr ke mītīk hīrak ketenen paap yoki keiyīk kaknep mīn hīrak kereprīr kike kike. ²⁸ *Hi ewisi yi eiriak menmen im metike hi eweti saaur me nepni. ²⁹ Yi eiyīmtau han ekitet werek werek menmen God Hīmīn Yaaik hīrak ketpim men yi mīt miyapīr ne weiwīk me God.

3

Jisas katīp hīm men mīt miyapīr ne weiwīk me God nau neit wit Sadis

¹ * “Ti ewis hīm im mamno mītīk iuwe kerek naanmīpre mīt miyapīr ne sios o weiwīk me God nau neit wit Sadis. Ti ewis hīm matīp mar ik:

“Hīm im hīram hīm me hi kerek hīmīn yaaik mar hispīnak wik (7) me God mewa, hi naanmīpre hīr mar hispīnak wik (7) hīr nīre mīt iuwe naanmīpre yi mīt ne weiwīk me God. Hi hetpi hīm im. Hi hertei mīt yapīrwe hīr han kitet yi yīriak menmen yaaim yi yīsisa werek werek te yi au. Yi yīre mīt epei naa. Yi yīriak menmen mai au. ² Yi eiyīkrit han ekitet menmen werek werek. Menmen me hīm me God yi wen yisesim, yi einakīn tokim eiyisesim werek werek. Menmen mekre han ki yi yisesim hīram mar ke mītīk menep te kaki. Hīrak ap kakriak menmen werek werek au. Hi hetpiyem hentar hi ap hīr menmen

* 2:27 Rev 12:5 * 2:28 Rev 22:16 * 3:1 Rev 1:4, 16, 2:2

miutip me menmen yapirwe yi yirakem te God kai kaktip hiram yaaim werek werek au. ³ *Yi han ekitet kerek nipaa yi yinin yemtau him mau yaaim, yi hanhan yisesim werek werek. In ek yi eiweikin sip eiwet menmen enum, yi eiyses him yaaim mar ke nipaa yi yisesim, o au en, hi hire mitik enuk kekintip menmen, hi ap etpi wi kerek hi anen. Hi anen erekyi yi mit miyapir en menmen enum ehawaanki. ⁴ *Te mit han ne yi mit yeit wit Sadis yi ap yirak menmen enum au. Yi yaain yire klos kere mit neriuwetem ap hapik mewim au. Yi mit yar ik maain yi yaitikewa haiu mamriuwet menmen yaaim mire hike mamu mamit. Maain yi eirak menmen im eiyantar yi mit yaain yises him me God werek werek. ⁵ *Yi mit miyapir kerek hekrit hekrit yi eiyinin menmen enum mamnen mamri han ki te God kakwisi yi eiriuwet klos mire hike. Hi ap ahisak niuk mi mau tiwei meit wit ke God matip mit miyapir kerek hir nisesik au. Maain hi ehit niuk mi atip God Haai kaktike mit narak ensel har ik: 'Mit in hir mit nises him mai hir mit nai.'

⁶ "Yi mit eiyimzewem han ekitet werek werek menmen God Himin Yaaik ketpim men yi mit miyapir ne weiwik me God.

Jisas katip him men mit miyapir ne weiwik me God nau neit wit Filadelfia

⁷ *"Ti ewis him im mamno mitik iuwe kerek naanmipre mit miyapir ne weiwik me God nau neit wit Filadelfia. Ti ewis him matip mar ik:

* 3:3 Rev 2:5; 1Te 5:2 * 3:4 Ju 23 * 3:5 Rev 7:9; Lu 10:20; Mt 10:32 * 3:7 Ais 22:22

“Him im hiram him me hi kerek hi Mitik yaaik God kehimitena hi kirak hi Haai ke menmen yaaim. Hi hetenen ki mekre his mai hi hatip neim+n hir nan+no nim+n ke wit Jerusalem hak har ke nipaa hirak mitik iuwe King Devit ketenenim katip neim+n nan+no nim+n wit Jerusalem hirak kewik. Ki im emkaisu weip+r ke wit yaaik Jerusalem hak keit wit ke God. Hi ekaisu weip+r mit ap te hir naniyepetek au. Hi aiyepetek te mit han ap te nankaisiuwek taau. Hi kerekek hi hetpi him mai im:

8 *⁸“Hi hertei menmen yi yir+akem. Yi eiy+mtewem. Hi hari han ke mitik hirak kar ke hi epei enke weip+r te yi mit eino eirer wit wit eiwepyap+r him me God. Mit han ap te naniyepet weip+r nanweni yi eir+ak menmen im. Hi hertei yi ap yetenen menmen mai iuwe au, kike keremem, te yi yises him mai werek. Yi ap yepak+n yi yis+sa au. Yi yewepyap+rem ⁹ *⁹Yi eiy+mtewem! Yi yertei mit hir nererik nau winak nekine him me Moses. Hir natip hir keriyen God kehimiteni hir n+rak nentar hir ne weiwik me Isrel, hir nises God werek werek. Hir au, Seten kari han kir hir mit n+rak. Hir nises menmen enum me Seten. Maain hi anep mit in hir nan+nen nanwen ninip nanu menep hit mi nantip hi hanhan heriuwi yi mit yi keriyen nai. Hir mit en au. ¹⁰ *¹⁰Maain w+ enum mamnen te God skelim mit miyap+r ne ti te hir enweik+n sip enwet menmen enum hir enisesik. Me w+ im, hi naanm+pri me menmen im yi yayu werek

* 3:8 Rev 2:2; 1Ko 16:9 * 3:9 Rev 2:9; Ais 45:14; Ais 49:23, 60:14

* 3:10 Lu 21:19; 2Ti 2:12

yayıntar yi epei yises hım mai hi nı̄paa hetpiyem. Nı̄paa hi hetpi har ik: “Mıt nanrekyi enum yi einakın tokim eyisı̄sa werek werek. ¹¹ *Hi pı̄ke anen waswas. Yi wen eiyises menmen werek werek in yi yisesim te mı̄t han kerek nisı̄sa werek werek hır ap nanıkrehır ke yi mı̄t nanıt menmen yaaım hi awetiyem te yi yaitikewa haiu mamu mamıt wit ke God. ¹² *Mıt miyapır kerek hekrit hekrit hır naninın menmen enum mamrı han kır, maain hi arekyor hır nanu nanıt wınak ke God nanır ke teinık mı̄tik hırak ketenen pak, hır mı̄t nanu wınak yaaık God kewik ap te nanınaiwı̄rek taau. Maain hi awis niuk me God kai ketike niuk me wit ke God kaiu emu yınk kır. Wit ke God kaiu hırak Jerusalem hak kerek maain kakı̄kiuwe wit ke God kaknen. Hi awis niuk mai yaaım ham emu yınk kır. Menmen im meteikın yi mı̄t nai.

¹³ “Yi mı̄t eiyı̄mtau han ekitet werek werek menmen God Hımın Yaaık ketpim men yi mı̄t miyapır ne weiwık me God.

Jisas katıp hım men mı̄t miyapır ne weiwık miutıp me God nau neit wit Leodisia

¹⁴ * “Ti ewis hım im mamno mı̄tik iuwe kerek naanmı̄pre mı̄t miyapır ne sios o weiwık me God nau neit wit Leodisia. Ti ewis hım matıp mar ik: “Hım im hıram hım me hi kerek Haai ke hım yaaım. Hi hewepyapır werek werek hım yaaım me God. Hi kerekek hi hırık menmen yapırwe me tı̄ metike nepni kerek nı̄paa God

* **3:11** Rev 2:10, 16 * **3:12** Rev 14:1, 21:2, 22:4; Esi 48:35; Ais 62:2, 65:15 * **3:14** Rev 1:5, 19:11; Kl 1:15

hanhan hiram mamikrit mamnen. Hi kerekek hi hetpi him mai im:

15-16 * “Hi hertei menmen yi yirakem, hiram ap enum au te hiram ap yaaim au yi yau ke nimin. Hi hanhan yi eiyisasa werek werek, o au en, yi eiweikin sip eiweto, te maain yi eiweikin han eiyisasa werek werek. Yi han kitet yi yisasa werek werek, te yi auye! Yi yau ke nimin te yi enun yar ke tipar sisi kike mekre sar miwaai wepni (o yanm) te hi eneini enikni eiyoke him kai yaino ti. 17 * Hi eneini hentar menmen im. Yi yekre han ki han kitet yarik. Yi yatip, “Haiu mit metenen pewek mei yapirwe haiu mamir terwe yiwir mas mentar menmen iuwe haiu meriuwe his maiu haiu mirakem. Haiu mau werek werek.” Te yi ap yertei han ki enuk kau werek werek au, te mit hir nertei hir hanhan neriuwi. Yi han ki ap yetenen menmen mai yaaim yapirwe. Yi yekre han ki yi yar ke mit enun hir nepu weinim ap netenen menmen au. Nanamir mi hiram ap mir werek werek au, yi yar ke mit nanamir toto, yi yire mit klos au, hir nepu yink weinik. Yi yau enum yar ik yekre han ki te yi yepitariyem. 18 * Hi hetpi him manp. Yi einaaiwir pewek mi yi einen te hi eweti menmen mai yaaim hiram yaaim minin pewek mamkaap han ki. Yi eiyit menmen im te han ki kaku werek werek. Yi eiyit menmen mai yaaim hiram mire klos yaaim mire hike kerek eiwapin han ki yi eiriuwetem hiram meteikin han ki hirak yaaik prar prar. Yi eiyit menmen mai yaaim hiram mire nekip mit

* 3:15-16 Rev 2:2; Ro 12:11 * 3:17 Hos 12:8; 1Ko 4:8; Lu 12:21;

Je 2:5 * 3:18 Ais 55:1; Rev 3:5, 4:4, 16:15

newisim mekre nanamir te yi pike eiyir menmen mai werek werek. ¹⁹*Yi mit miyapir kerek hi han han heriuwi hi eni aiwep. Te yi einakin tokim eiweikin sip eiwet menmen enum eiyisisa werek werek te hi aiwep au. ²⁰*Yi eiyira. Hi herp weipir ke han ki eket teruk har ke mitik kerp weipir ke winak ke mitik hak hirak keket teruk. Mit kerek hir nemtau him mai hir naninen nankaisiu weipir ke han kir hi ano nimin atikeri, haiu mamu han kiutip mamir ke mit hir nekian nau naam menmen. ²¹*Mit kerek hir nises him mai naninin menmen enum nar ke nipaa hi hises him me Haai kai God, hi hinin menmen enum, maain hi ewisi hir nanu yeno nantikewa nanit niuk iuwe naanmamre mit, nar ke nipaa God Haai kai kewisa hi etikerek wau yeno mirak. ²² Yi mit miyapir eiyimtau han ekitet menmen God Himin Yaaik ketpim men yi mit miyapir ne weiwik me God.

4

Mit neit wit ke God hir newenipi niuk mirak

¹*Jisas ketpo him men mit iuwe naanmipre mit miyapir ne sios o weiwik me God nerer wit wit epei au, hi herenaan hir weipir ke wit ke God kewep hirak khi. Hi hemtau mitik ketpo him kar ke nipaa hi hinin hemtau him kirak iuwe ketpo kire mitik ketenwo taur kewen ken yanimin. Hirak ketpo kar ik: “Ti eniu enen in hi ateiknut menmen maain mamnen.” ²*Hirak

* **3:19** 1Ko 11:32; Rev 2:5 * **3:20** Jo 14:23; 1Jo 2:24 * **3:21**
 Mt 19:28 * **4:1** Rev 1:1, 10 * **4:2** Sam 47:8; Ais 6:1; Esi 1:26;
 Rev 19:4

ketpo menmen epei au, God H̄im̄in Yaaik ketenen h̄im̄in kai te hi h̄ir yeno yaaim kerek m̄it iuwe nin̄in naanm̄ipre menmen yap̄irwe h̄ir newi. Hi h̄ir yeno kiut̄ip, hi h̄ir m̄it̄ik hak kewik. ³*Hi h̄ir ninaan m̄irak h̄iram m̄ir mar ke nan yaaim jaspera kekite nan m̄ire ȳiwir konilian. Hi h̄ip̄ir menmen m̄ire manpen kewep h̄im̄ h̄iram meweik̄in yeno me m̄it̄ik iuwe. Menmen im m̄ir mar ke nan yaaim emeral h̄iram yinam̄in. ⁴*Hi h̄ir 24 yeno meweik̄in yeno me m̄it̄ik iuwe. Yeno im h̄iram yeno kerek m̄it iuwe nin̄in naanm̄ipre m̄it miyap̄ir h̄ir newim. H̄ir 24 m̄it iuwe h̄ir nau yeno im. H̄ir neriuwet klos m̄ire gol mau paan k̄ir meteik̄in h̄ir m̄it iuwe. ⁵*Menmen m̄ire nepni mewen̄in moke yeno kiut̄ip ik men in men ein, mekite h̄im̄ m̄iram mat̄ip mesikeyaanmi. Hi h̄ir si mar hisp̄inak wik (7) h̄iram m̄ir meit yeno m̄irak. Si im h̄iram H̄im̄in Yaaik mar hisp̄inak wik (7) me God. ⁶*Menep yeno im, menmen iuwe m̄ire wan eik mepu. H̄iram nemnok enum m̄ire glas.

Hi h̄ir menmen im nepei au, hi h̄ir menmen tekyaaait (4) h̄iram mepu. H̄iram meweik̄in yeno me m̄it̄ik iuwe men p̄inak men p̄inak men yinak men yinak. Menmen im tekyaaait (4) h̄iram mepu, nanam̄ir yap̄irwe mau mitet ninaan m̄ir, mau men yak m̄ir. ⁷Menmen ik kerek kepu h̄irak kin̄in kau menep h̄irak ninaan m̄irak m̄ire pusi ke yaank wisenuk kin̄in sak, niuk m̄irak laion. Menmen ik kerek kepu, h̄irak kisesik keit yinak

* 4:3 Esi 1:28 * 4:4 Ais 24:23; Rev 3:18; 6:11 * 4:5 Rev 1:4, 8:5, 11:19, 16:18; Esi 1:13 * 4:6 Esi 1:5-10, 22; 10:14

ik, h̄rak ninaan m̄rak h̄ram m̄re bulmakau neniuk. Menmen keiyak kepu yinak eik, h̄rak ninaan m̄rak mar ke m̄t̄ik. Menmen m̄karu meit sip, h̄rak ninaan m̄rak mar ke hore h̄m keniuwe kau niu. ⁸ *Menmen im tekyaaait (4) mepu, h̄ram miut̄ip yap̄r mar hisp̄nak kiut̄ip (6) mewi. Nanam̄r yap̄rwe mau merer ȳnk k̄r, han k̄n̄k yap̄r keit n̄m̄n. W̄taan wanewik h̄r ap nekint̄ip au. H̄r nat̄ip nar ik: “M̄t̄ik Iuwe God h̄rak w̄senuk h̄rak yaaik yaaik ap k̄re menmen ham au, h̄rak kin̄n menmen yap̄rwe. N̄paa h̄rak kepu ere in h̄rak kepu, maain h̄rak kakpau.”

⁹ *Menmen tekyaaait (4) im h̄ram mepu, h̄r nine henye newen̄pi niuk me God Iuwe kerek kau yeno ke m̄t̄ik iuwe. H̄rak kaku tipmain tipmain enum eik. H̄r nine henye nat̄ip h̄rak iuwe, h̄r nat̄ip h̄rak yaaik. ¹⁰ *Menmen tekyaaait (4) kerek h̄ram mepu h̄ram mine henye, te h̄r m̄t̄ iuwe in nar 24 h̄r newen nin̄p n̄waai t̄ menep ninaan me God kerek kau yeno m̄rak. H̄r newen̄pi niuk m̄rak h̄rak God kerek kaku tipmain tipmain enum eik. H̄r new̄r hat gol m̄r m̄waai menep yeno m̄rak neteik̄n h̄rak iuwe kewet̄r menmen m̄rak iuwe te h̄r nin̄n naanm̄pre m̄t̄ miyap̄r han. H̄r n̄waai en h̄r nine henye nat̄ip nar ik: ¹¹ “Ti M̄t̄ik Iuwe kiau ti God. Ti Yaaik te haiu yap̄rwe mamwen̄pi niuk mit, haiu mat̄ip ti Yaaik, haiu hanhan ti ahin̄n naanemprai eh̄ntar ti epei h̄r̄rak men-

* **4:8** Ais 6:2-3; Esi 1:18, 10:12; Rev 1:4-8 * **4:9** Rev 19:4; Dan 4:34, 6:26, 12:7 * **4:10** Rev 5:1, 7, 13, 6:16, 7:10, 15, 19:4, 21:5

men yapirwe me ti metike nepni. Ti kerekek hanhan hiram mepu te ti epei hirakem.”

5

Jon kir tiwei nipaa God keiyepetek

¹ *Hi hir mitik kerek kau yeno me mitik iuwe, hirak kentenem tiwei nokik kekere his yaaim mirak. Hir epei newis him mau ke pinak ke pinak. Hir epei newis tirhin mar hispinak wik (7) neiyepetek, hir newisyaan mewim te mit weinin han ap te nankaisiu tiwei ik nan+waankek au. ² Hi hir menmen im epei au, hi hir mitik ensel wisenuk. Hirak katip him iuwe kitehi kar ik: “Keimin yaaik hirak kakwep tirhin te kakinke tiwei ik?” ³ Hirak katip epei au, hir nen nerer wit wit me wit ke God, wit mit ne ti newi o wit kerek mit nipaa naa himin kir kewi, te hir ap ninapin mitik kei kiutip hirak yaaik te kakwep tirhin kakinke tiwei ik. ⁴ Hi hikit yapirwe hentar hir ap ninapin mitik kei hak hirak yaaik te kakwep tirhin kakinke tiwei kakir menmen mekrerek. ⁵ *Hi hikit te mitik iuwe kiutip kan kewena ketpo kar ik: “Ti ap ekit. Ti ahir mitik yaaik ik e kerek kinin naanmipre mit miyapir yapirwe. Hirak nepenyek iuwe ke Devit ke weiwik miutip niuk miram Juda. Hirak epei kinin menmen enum te hirak yaaik kakwep tirhin kakinke tiwei ik e.”

Jon kir mitik hirak ke God

* 5:1 Rev 4:2, 10; Esi 2:9-10; Ais 29:11 * 5:5 Jen 49:9; Ais 11:1, 10; Rev 22:16

6 *Hirak ketpo epei au, hi hir sak mau yink ke Mitik kewekin kire Sipsip hirak kehimitan mitik ik hirak kaa kesak menmen enum me haiu mit, hirak kerp menep yeno me Mitik Iuwe. Menmen tekyaait kerek hiram mepu, hiram metike mit iuwe nar 24 mit hir neweikn>wek. Hi hir kom mire kom me bulmakau mar hispinak wik (7) mau paan kirak meteikin hirak Mitik Iuwe naanm>pre menmen yap>rwe. Hi hir nanam>r mar ke hispinak wik (7) mau paan kirak. Nanam>r im hiram mehimitan himin yaaik hispinak wik (7) kerek God keriuweti nen nerer wit wit mit ne ti newi. 7 *Mitik kewekin kire Sipsip hirak ken keit tiwei kekre his yaaim me Mitik Iuwe kerek kau yeno me mitik iuwe king. 8 *Hirak ken kakit tiwei, mit iuwe nar 24 hir netike menmen tekyaait kerek hiram mepu, hir yap>rwe newen ninip menep Mitik kewekin kire Sipsip ik. Hir niutip niutip netenen menmen me henye mire gita mekrite dis me gol meriuwe menmen mire paura minin yaaim mekrerek ere mau him. Menmen im hiram mehimitan him yap>rwe mit miyap>r kerek nises him me God hir nitehi God em. 9 *Hir nine henye yaaim nipaa mit ninaam au. Hir natip nar ik: "Ti yaaik te ti ahit tiwei ik awep tirhin meiyepetek. Ti yaaik ariakem antar nipaa mit nitip ti haa, te ti heriuwe hemkre mit mewen ti p>ke heithis mit miyap>r hir ne God. Ti heithis mit miyap>r ne weiw>ik yap>rwe, mit miyap>r natip him ham

* 5:6 Jo 1:36; Rev 1:4, 5:12, 13:8; Sek 4:10 * 5:7 Rev 4:2, 10

* 5:8 Rev 8:3-4, 14:2, 15:2; Sam 141:2 * 5:9 Sam 33:3, 40:3, 96:1, 98:1, 144:9; Rev 14:3

yapirwe, mit miyapir yink mir ham ham, hir ne weiwik yapirwe nau nerer wit wit me ti.
 10 *Ti epei atorhis hir nire weiwik miutip, hir nire mit pris ne God hir niutip nirak menmen mirak nitiwekhi hirak kakikaap mit. Maain hir naanmamre mit miyapir nanu ti.”

Mit newenipi niuk me Mitik keweikin kire Sipsip

11-12 **Hir nine henye epei au, hi hiwaainaan hir ensel enun yapirwe yapirwe. Hir neweikin yeno iuwe me God mekite menmen tekyait kerek mepu, hiram mekite mit iuwe nar 24. Hir neweiknor, hi hemtau hir nine henye natip him iuwe nar ik: “Sipsip ik kehimitan Mitik kerek nipaa mit nakip, hirak yaaik. Hirak yaaik kakit menmen iuwe te kakinin naanmamre mit miyapir netike menmen yapirwe. Hirak kakit manmen yaaim yapirwe, hirak kakirtei menmen yapirwe. Mit miyapir yapirwe nantip hirak yaaik haiu hanhan hir nanwenipi niuk mirak, hir natip hirak iuwe keit menmen yaaim me God.” 13 *Hi hemtau menmen hir netpim epei au, hi hemtau menmen yapirwe meit wit ke God, mau meit ti metike menmen yapirwe mekre wan mekite menmen yapirwe meit wit kerek mit naa himin kir kewiyen. Hi hemtau menmen yapirwe hir netpim natip nar ik: “God hirak kau yeno iuwe mirak, hirak kekite Mitik hirak kire Sipsip. Hirakit teit menmen iuwe naanmipre menmen

* 5:10 Eks 19:6; Ais 61:6; Rev 1:6, 20:6, 22:5 * 5:11-12 Dan 7:10;
 Hi 12:22 * 5:11-12 Rev 5:6; 1Kro 29:11 * 5:13 Rev 4:2, 10

yapirwe. Haiu yapirwe matip hirakit yaaikit, haiu mewenipi niuk mirakit, haiu matip hirakit iuwe teit menmen yaa'im iuwe.”¹⁴ Menmen yapirwe hiram matip epei au, menmen tekyaa'it (4) kerek mepu hiram matip mar im: “Menmen im yaa'im.” Epei au, mit iuwe nar 24 hir newen ninip niwaai ti newenipi niuk mirakit.

6

Mitik keweikin kire Sipsip hirak kewep tirhin mau tiwei

¹ *Hir nine henye newenipiyet epei au, hi hir Mitik keweikin kire Sipsip kehimitan mitik nipaa kaa kesak menmen enum maiu hirak keit tiwei tirhin hispinak wik (7) mewik, hirak kewep hak. Hirak kewep hak, hirak kiutip ke menmen tekyaa'it (4) kerek hiram mepu hirak katip him iuwe kire nepni mewenin, hirak katip kar ik: “Ti enen!”² *Hirak katip epei au, hi hir hos hak ke hike kiutip kan. Mitik keit wit ke God kau sip kirak hirak ketenen hine ke yipo henmik. Hir mit en newetiwek menmen mar ke hore haam hirak kewirem mekiuwe sip kentar hirak mitik enuk iuwe kakno kakinin mit kaknip.³ Hirak epei ken, hi hir Mitik keweikin kire Sipsip kewep tirhin hak (namba 2) kau tiwei ik. Hirak kewep tirhin hak kau tiwei ik, hi hemtau menmen hak ke menmen kerek hiram mepu, hirak katip kar ik: “Ti enen!”⁴ Hira katip epei au, hos hak epei kan hirak kire ninik. Mitik hak keit wit ke God hirak kau sip kirak. Hir newetiwek menmen

* 6:1 Rev 5:1, 4:6 * 6:2 Sek 1:8, 6:1-6

iuwe te h̄rak kaknip m̄t nau nan̄nepan h̄r nan̄nep h̄ras nani. H̄r newet̄wek h̄ne iuwe te h̄rak ken. ⁵ H̄rak ken epei au, hi h̄r M̄t̄ik keweik̄n k̄re Sipsip kewep t̄rhin hak (namba 3) kau t̄wei ik. H̄rak kewep t̄rhin hak kau t̄wei ik, hi hemtau menmen ham me menmen kerek mepu h̄rak kat̄p kar ik: “Ti enen!” H̄rak kat̄p epei au, hi h̄r hos k̄re n̄p̄+ak kan. M̄t̄ik hak keit wit kerek God kewik, h̄rak ketenen skel mekre his m̄rak. ⁶ H̄rak ketenen skel mekre his m̄rak, hi hemtau h̄m n̄m̄n ke menmen tekyaaait (4) kerek mepu, h̄rak kat̄p kar ik: “M̄t̄ nansiuwe rais m̄re h̄ike mekre wa hesnu kiut̄p kerekek nan̄t pewek me wok me w̄i miut̄p mererim. M̄t̄ nansiuwe rais m̄re braunpela mekre wa hesnu wikak keremem, te h̄r nan̄t pewek me wok w̄i miut̄p mererim. Te ti ap eh̄+waank wel mekite t̄par wain.” H̄rak ket̄p̄wekem epei au, h̄rak m̄t̄ik kau hos h̄rak k̄inat̄n ken t̄i kakriakem kakisesim.

⁷ H̄rak kat̄p epei au, hi h̄r M̄t̄ik keweik̄n k̄re Sipsip kewep t̄rhin hak (namba 4) kau t̄wei ik. H̄rak kewep t̄rhin (namba 4) kau t̄wei ik, hi hemtau menmen ham me menmen tekyaaait (4) kerek h̄ram mepu, h̄rak kiut̄p kat̄p: “Ti enen!”

⁸* H̄rak kat̄p epei au, te hi h̄r hos hak k̄re kono kan. M̄t̄ik hak keit wit ke God kau sip k̄rak niuk m̄rak “M̄t̄ nani.” M̄t̄ik hak niuk m̄rak “Si enum tat̄n m̄t̄” h̄rak kau hos kisesik. H̄r netpor h̄ram yaaim te h̄rak̄t tatno tatnep m̄t̄ miyap̄r niut̄p niut̄p nerer wit wit. H̄rak̄t tat̄nkeri nar ke weiw̄ik tekyaaait nerer wit wit te h̄rak̄t tatnep

* 6:8 Jer 15:1-3; Esi 5:12, 17, 14:21, 33:27

mít miyapír ne weiwík miutip nerer wit wit, hír nani. Hírakít tatníp tatír ik: Han nanínepan nani, han nanínap nani, han nínpi mamín nani, han miyak enum me yaank mamníp hír nani. Hír netpíwekít nepei au, hírakít ten tintatín ten tí tíriakem tisesim. ⁹ Hírakít epei ten, mítík keweikín kíre sipsip kewep tírhin hak (namba 5) kau tíwei. Hírak kewep tírhin epei au, hi hír hímn ke mít mánik kínaan kerek mít newepwar menmen newet God em. Nípaa mít in hír natíp mít miyapír hímn me God, te hír mít enun naníp naa. Hír naa níre sipsip mít naníp, te hír nan nau nínik kínaan im e.

¹⁰ *Hír nínik neit kínaan, hír nínap natíp, “Mítík luwe God, tí yaaik, tí Haai ke hímn yaaim. Ewaai meruri te tí skelim mít nau tí aníp naníntar hír nípaa newep haiu maa?” ¹¹ *Hír natíp epei au, God katíp hír nanít laplap míre híke nentar han kírá hírak prar prar. Hír nepei netíwem, hírak ketpor kar ik: “Yi wen eimerír wí meiyam ere maain mít enun nanínep ní yinan nantike mít han níśisa nar ke nípaa yi híras yisísa hír níwep. Maain hír nanínep mít kerek hí hehímíténi te hí skelim mít enun in aníp.”

¹² *Hírak katíp epei au, Mítík keweikín kíre Sipsip kewep tírhin hak (namba 6) kau tíwei ik. Hírak kewepim epei au, hi hír tí kítanik wísenum. Hí hír wépní (o yanm) keweikín kíre nípiak kar ke wa yírák meket mesine míwaai tí. Wenke kewis pakín te hírak kíre hemkre. ¹³ *Hír

* **6:10** Rev 16:7; Diu 32:43; Sam 79:10 * **6:11** Rev 3:4-5, 7:9, 13, 19:14 * **6:12** Mt 24:29; Ap 2:20; Rev 8:12 * **6:13** Ais 34:4

yapirwe mau nepni menke men ti mire hinaan herpek menepep miwaai ti wi kerek yuwerep mⁱniu man menepepim. ¹⁴ *Hir yapirwe mau nepni menke men ti epei au, hi hir nepni hiremes mewen men misawin mire miyapir hir newen hause nesenkekim men niutip. Mⁱniu (o neiyip) yapirwe kiutip kiutip kenke kiwaai ti mire meri mewen. Wit wan kimaam keketim hiram yapirwe mewenin mekre tipar. ¹⁵ *Menmen im epei man, te hi hir mit iuwe ninin naanmipre mit nau ti, hir netike mit iuwe gavman, mit iuwe ne ami, mit iuwe netenen pewek iuwe, mit han niuk mir iuwe, hir mit yapirwe niriak menmen ap neit pewek mererim, hir mit han au nau werek werek. Hir yapirwe nirir nen nisawin. Han nisawin nekre mⁱniu (o neiyip) o han iuwe me ti, han nisawin ninik nan iuwe me mⁱniu (o neiyip). ¹⁶ *Hir nisawin neit ein hir hanhan nitehi nan metike mⁱniu hir natip nar ik: “Haiu hanhan yi yayinke eiwep haiu mami te yi eisonai te haiu ap mamir ninaan me God kerek kau yeno mirak iuwe, hirak ketike Mitik keweikin kire Sipsip kerek han enuk keriuwai kakwep. ¹⁷ *Wi enum epei man te God skelim haiu mit kakintar menmen enum haiu mit miriakem. Neimin hir nepu hir naanmampre hiras ne mitikit wiketeret kerek hirakit han enuk tatnip? Taau!”

7

Mit ne Isrel nar 144,000 hir ensel ne God newis

* 6:14 Rev 16:20 * 6:15 Ais 2:10, 19, 21 * 6:16 Lu 23:30;
 Rev 4:2, 10 * 6:17 Joe 2:11; Nea 1:6; Mal 3:2

mak mau maat kir

¹ *Maain hi h̄ir m̄it̄ik̄it ensel tekyaāit (4) terp teweik̄in t̄i m̄it̄ newim. H̄irak̄it terp tewen n̄ime te h̄iram ap m̄iniu meit wit o wan au. H̄iram ap m̄iniu menep nu memenpep t̄iwei au. ² Hi h̄iret epei au, hi h̄ir ensel hak ke God kerek kepu, h̄irak̄ keke wit wepni kokai kan, h̄irak̄ ketenen mak ke God kek̄re his m̄irak̄. H̄irak̄ k̄inap ken̄ine h̄im̄ iuwe kat̄ip ensel tekyaāit (4) kerek God ketp̄iw̄ek̄it h̄irak̄it tatiwaank̄ t̄i m̄it̄ newik̄ kek̄ite wan. ³ *H̄irak̄ ketp̄iw̄ek̄it kar̄ ik: “Yi ap yaȳiwaank̄ t̄i o wan o nu mau t̄i ere haiu ensel in haiu mamwis mak me God mamu maat ke m̄it̄ miyap̄ir kerek nises h̄im̄ me God meteik̄in h̄ir n̄irak̄ te menmen mam̄iwaank̄i au. Maain yi yaȳiwaank̄ menmen.” ⁴ *H̄irak̄ kat̄ip epei au, hi hemtau h̄ir newis mak me God mau maat ke m̄it̄ miyap̄ir. H̄ir netpo h̄ir newis mak me God mau maat ke m̄it̄ miyap̄ir ne Isrel nar ke 144,000 m̄it̄. ⁵ H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Juda 12,000 neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Ruben 12,000 neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Gat 12,000 neit mak. ⁶ H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Asa 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Naptalai 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Manasa 12,000 m̄it̄ neit mak. ⁷ H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Simion 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Livai 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Isaka 12,000 m̄it̄ neit mak. ⁸ H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Sebyulan 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ me Josep 12,000 m̄it̄ neit

* 7:1 Jer 49:36; Dan 7:2 * 7:3 Esi 9:4, 6; Rev 9:4 * 7:4 Rev 14:1, 3

mak. Hír ne weiwík miutíp me Bensamin 12,000 mıt neit mak. Hír mıt yapırwe in e hır neit mak me God mewi.

Mıt miyapır yapırwe newenipi niuk me God

⁹ *Maain, hi hır mıt miyapır yapırwe te hi ap hewenhisi au. Hır nerer wit wit, yınk mır ham ham, hır ne weiwík ham ham yapırwe, hır natıp hım ham hım ham yapırwe. Hır nerp ninaan me Mıtık Iuwe kau yeno mırak ketike Mıtık keweikın kire Sipsip. Mıt miyapır in hır namır laplap nokim mıre hike, hır netenen wapnake mekre his mır meteikın hır ninın menmen enum. ¹⁰ *Hır netenen wapnake mekre his mır, hır nınap natıp hım iuwe, “God kiau kerek kau yeno mırak, hırak ketike Mıtık kerek keweikın kire Sipsip hırakit epei tekepai pıke tetaihis haiu mepu werek werek.” ¹¹ Mıt yapırwe ensel nerp neweikın yeno me Mıtık Iuwe ketike menmen tekyaaıt kerek hıram mepu, metike mıt iuwe nar 24. Ensel hır newen ninıp nıwaai tı menep yeno im newenipi niuk me God. ¹² *Hır natıp nar ik: “Haiu matıp werek. Haiu han yaaik iuwe mamriuwe God kiau. Haiu matıp me menmen yaaım mırak. Hırak kerekek kertei menmen werek werek, haiu matıp hırak yaaik. Hırak niuk mırak iuwe, hırak mıtık enuk manp enuk kinın menmen yapırwe. Haiu hanhan menmen yapırwe hıram mamwenipi niuk mırak tipmain tipmain enum eik.”

* 7:9 Rev 5:9, 6:11 * 7:10 Rev 12:10 * 7:12 Rev 5:12, 11:17

Mit ninaaiwir menmen enum nipaa manip neit ti te hir nepu werék

¹³ *Mitik iuwe kiutip nimin ke mit iuwe nar ke 24 hirak kan kitauhi kar ik: “Ti hertei mit ein kerek namir laplap mire hike? Hir nei ne nein? Hir neke nein nan?” ¹⁴ *Hi hewenhi hetpiwek har ik: “Ti kerekek ti herteiri. Hi au.” Hirak katip, “Mit miyapir in hir mit enun nepan hir nerekyor enum nanip naa. Hir nises him me God werék werék, te menmen im hiram mar ke hir nekemyet laplap mir meriuwe hemkre me Mitik keweikin kire Sipsip te laplap mir hiram mire hike enum meit meteikin han kir hirak yaaik prar prar. ¹⁵ *Hir wen nises him me God mit nanip naa, te hir in ek hir nerp ninaan me God kau yeno mirak, hir witaan wanewik hir niriak menmen mirak neit winak kirak yaaik neit nimin en. Hirak God kerek kau yeno mirak hirak naanmampror. ¹⁶ *Maain hir ap ninpi mamn meiyam o hanhan nanim tipar meiyam nanu enum nanir ik ek au. Wepni (o yanm) ap kaknip o siwaan ap mamnip au. ¹⁷ *Hir nanu werék nanintar Mitik keweikin kire Sipsip kerek kerp nimin me yeno me God, hirak naanmamror kire mitik naanempre sipsip. Hirak keriyei kerikakno wit kerek hitik tipar miwaai mekrerem. Mar im hirak naanmamre mit miyapir hir hekrit hekrit hir han yaaik nanu nanit menmen yaaim. God kaksiunen wan tipar mau nanamir kir te maain hir ap pike nankit meiyam au.”

* 7:13 Rev 7:9 * 7:14 Mt 24:21 * 7:15 Rev 3:12 * 7:16 Ais 49:10
* 7:17 Rev 5:6, 21:4; Jo 10:11; Sam 23:2; Ais 25:8

8

Mitik keweikın kire Sipsip kewep tirhin hispinak wik (7) mau tiwei

¹ *Hi hır menmen im epei au, hi hır Mitik keweikın kire Sipsip pıke kewep tirhin namba 7. Hırak kewep tirhin ik kau tiwei, maain kike, menmen yapırwe meit wit ke God kekintıp wıre wıre meit. ² Menmen mekintıp wıre wıre meit ere werek, hi hır ensel hispinak wik (7) kerek nerp ninaan me God. Hır nari taur hispinak wik (7) netenenim, maain hır netenwim nıram. ³ *Hır neit taur hispinak wik (7) nepei au, hi hır ensel hak kan kerp menep kınaan alta ketenen menmen mıre mın hıram me gol. Mın im hıram menmen me metenen waniu (o win) maain hır si tatım, si tiwekre mıram hıram mının yaaim. Hırak keit waniu (o win) yapırwe, te hırak kakısiyem mamriuwe hım kerek nıpaa mıt nises God hır nitıwekhi menmen meriuwerem. Hırak kakısiyem kakıntar kınaan merp menep yeno God kewim te hırak han yaaik keriuwerem. ⁴ *Hırak kesiyem, si tiwekre mıram, metike hım nıpaa mıt nises God hır nitıwekhi menmen meriuwerem, hıram mınıu menep ninaan me God me his me ensel keit ninaan mırak. ⁵ *Si tiwekre mınıu men, ensel keit si mau kınaan kewisım mekre mın me gol, keteikın in ek God kentaumenmen mıt nınık kınaan nitıwekhiyem hırak kaknep mıt kakriuwerem, hırak keiyım kewırem men ti. Hırak kewırem men ti mıt newik, hıram

* 8:1 Hab 2:20 * 8:3 Rev 5:8, 9:13; Eks 30:1-3 * 8:4 Rev 5:8

* 8:5 Lev 16:12; Eks 19:16-19; Rev 4:5, 11:19, 16:18

nepni mewenin mır mire si, si men in men ein, menmen iuwe mepupu mekre nepni, ti kitanik enuk.

Ensel tekyaat (4) te ensel hispinak wik (7) tetenwo taur mirakit.

⁶ Hirak ensel kewir min mire gol men ti, ensel nar hispinak wik (7) kerek netenen taur, hir newis taur mau him kir nantenwewim. ⁷ *Hirak ensel kiutip ketenwo taur kirak te hawi kire ais ketike si hemkre mekrerem hiram men ti. Ham miutip merer wit wit me ham wikak merer wit wit me ti, hiram si taam te nu pinam metike yenkis mewim hiram si taam ere mesi. ⁸ *Menmen im man nepei au, hirak ensel hak (namba 2) hirak ketenwo taur kirak te mitik ensel hak kewir menmen mire miniu (o neiyip) hiram metnen mire si men mırıpe wan. Ham miutip me ham wikak me wan hiram meweikin mire hemkre. ⁹ Menmen yapırwe mepu mekre wan kerek si mırıpe wan im meweikin mire hemkre, hiram yapırwe maa. Sip yapırwe menterer wan kerek si mırıpe wan hiram mewaank meit. ¹⁰ Nepei au, hirak ensel hak (namba 3) ketenwo taur kirak, te hi hir menmen mire hir mau nepni hiram metnen mire wapnake hiram minatin meke nepni mırıpe mani metike hitik. ¹¹ *Ham miutip me wikak me mani yapırwe merer wit wit hiram meweikin mire tipar enum menip mit miyapır nani merikir nin mire tiuwe hirip. Mit miyapır yapırwe naa nentar hir naam tipar enum im.

* 8:7 Eks 9:23-26; Esi 38:22; Joe 2:30 * 8:8 Eks 7:20-21 * 8:11 Jer 9:15

12 *Hir naam tipar enum epei au, hi hir ensel hak (namba) ketenwo taur kirak. Hirak ketenwewik te ham miutip me wikak me wepni, wenke, hir, hiram ap mir au. Wepni (o yanm) ap kir mei miutip me wi kerek hirak kir kau ti ik au. Wenke ke witaan ketike hir hiram mises menmen me wepni kiriakem ap mir mei miutip me witaan. 13 *Hi hir menmen im epei au, hi hir hore him keniuwe kau niu te hi han kitet har ik: "Menmen enum mamnen." Hirak keniuwe kau niu hi hemtewek katip him iuwe kar ik: "Menmen enum menmen enum menmen enum mamnen mit miyapir ne ti mam+waanki me wi mitikit ensel hirakit wikak tatenwo taur mirakit m+karu."

9

Ensel hak (namba 5) ketenwo taur kirak

1 *Hore him keniuwe ken epei au, hi hemtau ensel hak (namba 5) ketenwo taur kirak. Hirak ketenwewik, hi hir saur hak kinatin keke nepni kan ti. Hirak kehimitan mitik ensel hak. God kewetiwek ki me wepir hiram miwapin hei enuk kesikekre te hir mit ap te nanmunaan nanir ti nimin ein au. 2 *Hirak kikaisiu wepir ke hei enuk ik, si tiwekre iuwe mire mit nesi ni hiram miniu mekre hei man ere miwapin wepni ketike nepni hiram toto. 3 *Nepni hiram toto, hi hir weise meke si tiwekre menetnen man ti. God keweikin his em hiram menep mit mar ke mispenepnam (o nikinpinepnam). 4 *God

* 8:12 Rev 6:12-13 * 8:13 Rev 9:12, 11:14 * 9:1 Rev 20:1

* 9:2 Jen 19:28; Joe 2:2, 10; Eks 19:18 * 9:3 Eks 10:12, 15 * 9:4

Rev 7:3

epei ketpor kar ik: “Yi ap yayi+m yenkis o nu tiwei menmen yapirwe mewo mau ti te yi yayiwaankem au emit! Yi einep mit kerek mak me God ap mau maat kir, yi einip keriyen. ⁵ Yi einep mit in eiyiwaanki me wenke hispinak (5) keremem te yi ap einip nani au emit!” Weise im menep mit te yink kir kenen (o meiyewor) mar ke henik manip minwo. ⁶ *Me wi weise mau ti, mit miyapir yapirwe hanhan iuwe te nani, te God kaknipi ap nani taau. ⁷⁻⁸ **Hi hir weise im hiram menmen mau yink mir mire hos mit hir newir menmen niwapin nem nanino nantike mit han naninapan. Hi hir menmen mire hat me gol mau paan kir. Ninaan mir mire ninaan me mit, paan mir nokim mire paan ke miyapir. Mekre him mir hi hir yehes mir hiram iuwe mar ke sak nikin. ⁹ *Hi hir menmen mire nopen kike miwapin han pank miram. Yapir miram matip menuuwe mar ke hore haam yapirwe menuuwe mariyaam yapir matip. ¹⁰ Hi hir ponik kir kire ponik ke mispenepnam (o nikinpenepnam) nikin kewik hir nenep mit neriuwerem. Hiram menep mit ere wenke hispinak (5) meriuwe ponik kir meriuwet nap minwi. ¹¹ Mitik iuwe kinin naanmamre weise enum im hirak mitik iuwe kerek naanmipre hei enuk kerek kesikekre te hir mit ap nanir ti nimin ein au. Niuk mirak me him me Isrel “Abadon.” Niuk mirak me him Grik, hiram “Apolyon” o “Mitik enuk kewaank menmen.”

¹² *Menmen enum im miutip mewaank mit

* 9:6 Jop 3:21; Jer 8:3; Rev 6:16 * 9:7-8 Joe 2:4 * 9:7-8 Joe 1:6
 * 9:9 Joe 2:5 * 9:12 Rev 8:13

hīram nepei au. Yi eiyīrek! Hi hīr menmen enum wik mīkaru epei mamnen kerek hore hīm nīpaa ketpim hīram mamnen.

Ensel hak (namba 6) ketenwo taur kīrak

¹³ *Hi hīr menmen im epei au, hi hemtau ensel (namba 6) ketenwo taur kīrak. Epei au, hi hemtau hīm me mītik katip nīmīn ke kom tekyaaıt (4) kau kentar kīnaan me gol kerek ensel nīman si menmen mīnīn yaaım newet God em. ¹⁴ *Hīrak katip ensel hak (namba 6) kerek ketenwo taur, hīrak ketpīwek kar ik: “Ti esiupan ensel tekyaaıt (4) enukīt kerek God nīpaa kesenkikīt hīrakīt tau teıt mani iuwe Yufretis. Ti esiupanet hīrakīt tato.” ¹⁵ *Hīrak ken kesiupanet hīrakīt ten tehimītan hīr mīt miyapīr yapīrwe nau tī nar weiwīk wikak nerer wit wit, maain hīrakīt tatnep mīt miyapīr ne weiwīk miutip nerer wit wit. Nīpaa God kehīmītenikīt hīrakīt tau teıt temerīr wenke ik, wī im me tito im te hīrakīt tatriak menmen im. ¹⁶ Hīr ensel hīr nīnīn, mīt nīriak menmen mīr hīr nau hos nisesi. Hi hemtau mītīk hak katip hīr yapīrwe nīre 200 milion mīt. ¹⁷ Hi wen hītyak hīr mīt netike hos mīr. Hīram marim: Mīt han in netike hos hīr neriuwet ain mīre nīmīn mau han pank, han neriuwet ain mīre yīnamīn, han mīre kono. Hos paan kīr hīrak kīre pusi ke yaank laion hīrak wīsenuk kīnīn sak niuk mīrak laion. ¹⁸ Si tīwekre metike si, si me nan sulfa meke hīm mīr man. Marim hīr nenep mīt miyapīr yapīrwe ne weiwīk miutip nerer wit wit nīpaa hīr nehīmītenor. ¹⁹ Hīram menep mīt

* 9:13 Rev 8:3 * 9:14 Rev 16:12 * 9:15 Rev 8:7-12

meriuwe h̄im k̄iram keremem au. H̄iram menep m̄it meriuwe h̄im ketike ponik k̄iram. Ponik h̄iram m̄ire manpen (o yenmik) paan kewim te h̄ir nenep m̄it neriuwe menmen im h̄ir naa neit.

²⁰ *H̄ir nenep m̄it miyap̄ir yap̄irwe meriuwe menmen m̄ir enum te m̄it miyap̄ir wen nau t̄i ap neweik̄in sip newet menmen enum, nises h̄im me God au. H̄ir ap neweik̄in sip newet t̄ipir, tein̄ik ninaan me nu h̄ir nimaam me gol o silva o nan au. Menmen im h̄ir newen̄ipi niuk m̄ir h̄iram ap m̄ir̄iak menmen kike au. H̄iram ap mam̄ir menmen o memtau menmen o mekrit men in men ein taau. ²¹ H̄ir ap neweik̄in sip newet menmen enum me t̄ipir au, h̄ir ap neweik̄in sip newet menmen enum me h̄ir nenep m̄it naa, menmen me nasi o nari miyap̄ir his newenem n̄ir̄ran, o nekint̄ip menmen. Au, h̄ir wen nisesim nau neit.

10

Ensel kewet Jon t̄iwei h̄irak ket̄iwek kaak

¹ Menmen im epei man, hi h̄ir ensel hak wisenuk keke wit ke God kan. Nap̄i m̄iwap̄inek mar ke klos m̄it neriuwetem m̄iwap̄in ȳink k̄ir, manpen (o yenmik) kewep h̄im kau paan k̄irak kau niu, n̄inaan m̄irak m̄ir m̄ire wepni, h̄it m̄irak merh̄ihe mar ke si. ² H̄irak ketenen buk hak kike kekre his m̄irak h̄irak kewep (o keyi) k̄iwaai. H̄irak kewis h̄it yaaime mentar wan, h̄it henkik m̄erp t̄i, ³ h̄irak in ek k̄inap ken̄ine h̄im iuwe, h̄im kewen ken yan̄im̄in. H̄irak ken̄ine h̄im

* **9:20** Rev 16:9, 11; Ais 2:8, 20; 1Ko 10:19-20; Sam 115:4-7, 135:15-17; Dan 5:23

iuwe te nepni mewen+n mar ke hispinak wik (7) matip him. ⁴*Hiram matip epei au, hi hare ewis menmen im mamu tiwei, te hi hemtau him me mitik hak meke wit ke God man hirak ketpo kar ik: “Him me nepni mewen+n hiram metpim ti ap ewisim mau tiwei kit emit! Ti hisawinem ap ewepyapirem emit!”

⁵*Hirak katip epei au, hi hir ensel kerek nipaa kerp kentar wan metike ti, hirak kikiam his yaaim mirak men niu. ⁶*Hirak kikiam his yaaim mirak men niu, hirak katip kar ik: “Hi hatip werek hekrehir ke God kerek nipaa kiriak nepni, ti ketike wan, menmen yapirwe mewim, hirak kerek kaku tipmain tipmain enum eik. Hi hatip haiu ap mamerir wi meiyam mamnen au. ⁷*Maain yi yayimtau ensel hak kar ke hispinak wik (7) hirak kaktenu taur kirak, menmen God kiriakem kisawinem hiram epei au mesi. Nipaa God katip mit narak profet menmen im hir newisim mau tiwei. Te hiram mamnen mar ke nipaa hirak ketpor.”

⁸Mitik ensel ik katip epei au, mitik keit wit ke God nipaa ketpo menmen, hirak pike ketpo him ketpo kar ik: “Ti eno ehit buk kewep (o keyi) kiwaai his yaaim me mitik ensel kerek kerp wan metike ti.” ⁹*Hirak katip epei au, hi hen hir mitik ensel hi hetpiwek har ik: “Ti eweto buk kewep (o keyi) kiwaai his mit.” Hirak kewenhi ketpo kar ik: “Ti etiwek ehik. Ti ehik hirak

* **10:4** Dan 8:26, 12:4, 9 * **10:5** Diu 32:40; Dan 12:7 * **10:6** Nia 9:6; Sam 146:6 * **10:7** Dan 9:6, 10; Emo 3:7 * **10:9** Esi 2:8, 3:1-3

yaaik katɪn hɪm, te maain mekre tu kit hɪrak enuk hɪm sisi.” ¹⁰ Hɪrak ketpo epei au, hi heit buk ik ke his me mɪtɪk ensel hi haak. Hi haak hɪrak yaaik katɪn hɪm kɪre hɪnaan, te maain hi haak henektɪn, hɪrak kekre tu kai enuk hɪm sisi kentar hɪm enum mekrerek maain mamnen mamnep mɪt. ¹¹ Hi haak henektɪn, mɪtɪk ketpo kar ik: “Buk ik ti nepei haak hɪrak kakɪkepit te ti pɪke atɪp awepyapɪr hɪm me God me menmen yapɪrwe mamnen mɪt miyapɪr kerek natɪp hɪm ham hɪm ham nerer wit wit, yɪnk kɪr hak hak, hɪr netike mɪt iuwe nɪr naanmɪpror.”

11

Hɪm me mɪtɪkɪt wiketeret ten tɪ tewepyapɪr hɪm me God

¹ *Hɪrak ketpo epei au, hɪr neweto henmik netpo nar ik: “Ti eno enɪn mak ke wɪnak iuwe ke God keit tɪ ketike kɪnaan mɪt newepwar menmen newet God menmen menterim. Epei au, ti ewenhis mɪt miyapɪr kerek newenɪpi niuk me God neitai. ² *Te ti ap enɪn mak ke nɪwa hɪram meit witeik meweikɪn wɪnak iuwe ke God au ekɪt! Ti ap enɪn mak ke nɪwa im mentar God kakwis mɪt ap ne weiwɪk me Isrel hɪr nanɪnen wit Jerusalem me 42 wenke hɪr naanmamre mɪt nanu en, hɪr nanɪwaank menmen meitai. ³ Hi God awet mɪtɪkɪt wik tai menmen mai iuwe te hɪrakɪt tatno tatwepyapɪr hɪm mai. Hɪrakɪt tatmɪr laplap mɪre bek rais tatɪteikɪn mɪt hɪrakɪt yɪnk enuk teriuwe menmen enum mɪr te hɪrakɪt

* **11:1** Esi 40:3; Sek 2:1-2 * **11:2** Lu 21:24; Rev 12:6, 13:5

tatu tatwepyapir him mai me tito wikak wenke hispinak kiutip (o 42 wenke).

⁴ *Mitikit wik it hirakit tire nu Oliv wik tetike lam wik kerek nipaa mitik profet Sekaraia ketpim, terp ti tiriak menmen te Mitik Iuwe God kerek kinin naanmipre mit nau ti hirak kiret.

⁵ *Mit han hir hanhan naniksip, si mamike him kirakit si tatn mit enun in. Neimin hir naniksip hir nani nanriuwe si enum im.

⁶ *Hi awisikit hiram yaaim me hirakit tatnip nepni te hawi ap kaknen me wi hirakit terp ti tewepyapir him mirakit. Hirakit iuwe te hirakit tertei teweikin his tipar hiram mire hemkre, o tatiwaank mit miyapir ne ti hir naninap nanriuwe menmen enum. Wi hirakit hanhan tatriakem, hirakit tatriakem.

⁷ *Maain mitikit wiketeret hirakit tatitip him mirakit tatwepyapirem epei au, tipir enuk keweikin kire miyak hirak kakniu kakoke hei enuk kesikekre, hirak kakniu kaknen kaktikeret tatnepakit kakinet kakiksip tati. ⁸ *Hirak kakinet kakiksip tati, herwe yink mirakit mamwaai yayiwe ke wit Jerusalem. Haiu matip tok piksa haiu menewem wit Sodom o Isip mentar wit im mit newi hir mit enun nepan ne God. Hirak wit kerek Mitik Iuwe kir mit newenkekik kau nu tentarakit. ⁹ Mit miyapir han natip him ham him ham nerer wit wit kerek mit nau ti, hir nanir herwe yink mirakit me wi wikak metike wi ham pinam kike. Hir ap

* 11:4 Sek 4:3, 11-14 * 11:5 2Sml 22:9; 2Kin 1:10; Sam 97:3;

Jer 5:14 * 11:6 1Kin 17:1; Eks 7:17-20; 1Sml 4:8 * 11:7 Dan

7:21; Rev 12:17, 13:1, 7, 17:8 * 11:8 Lu 13:34

nanwis mit nanwisikıt tatıkre hei au nentar hır han enuk neriuweret hır hanhan nanrekyıwekıt enum. ¹⁰ Mit miyapır yapırwe nau tı hır han yaaik nanıntar hırakıt tati. Hır han yaaik te hır nanrıre nanwetan menmen nanıntar mitıkıt profet wiketeret hırakıt tewaank mit miyapır nau tı terekyor enum hırakıt taa.

¹¹ *Hırakıt tatwaai me wı wikak metike wı ham pınam kike, God kaksıuwe nap mamnen mamu mamıkreret te hırakıt pıke tatıkrit tatırp. Hırakıt pıke tatıkrit tatırp, mit miyapır kerek nanıret hır nanıpırpır wısenum. ¹² *Hır nanıpırpır wısenum hır nanımtau hım me mitık keit wit ke God hırak kaktıp kakır ik: “Yi wiketeret yi einiu einen in.” Hırak kakıtpıwekıt mit enun nepan nırakıt nanıret tatniu tatıkre napı tatno wit ke God. ¹³ *Hırakıt tatno wit ke God, waswas tı kaktanık wısenuk, pınak kiutıp ke wit kiutıp hır nenke pınam mar hiswiyen (10), hırak kakwep te mit miyapır nanır ke 7,000 nani nanıt ein. Mit han wen nanu wit Jerusalem hır nanıpırpır wısenum nanwenıpi niuk me God kerek kau wit kırak iuwe.

¹⁴ *Menmen im mamnen te menmen enum namba 2 hıram mamıslı. Yi eiyımtau. Maain kike menmen enum namba 3 mamnen.”

Ensel hak (namba 7) hırak ketenwo taur kırak

¹⁵ *Hırak ketpo menmen im epei au, hi hemtau ensel hak (namba 7) ketenwo taur kırak. Hırak ketenwo taur kırak, hi hemtau hım me ensel

* 11:11 Esi 37:5, 10 * 11:12 2Kin 2:11 * 11:13 Rev 8:5, 16:18

* 11:14 Rev 9:12 * 11:15 Eks 15:18; Sam 10:16; Dan 2:44; Oba

neit wit ke God h̄ir n̄nap nat̄ip: “M̄it miyap̄ir nerer wit wit nau t̄i, in ek M̄it̄ik Iuwe kaiu ketike M̄it̄ik Kraiskerek h̄irak kehimit̄anek ken k̄ikaap m̄it ne t̄i h̄irak̄it tatin̄in naanmamre m̄it miyap̄ir yap̄irwe. H̄irak kaku kak̄it tipmain tipmain enum eik naanmamri.” ¹⁶ *H̄ir nat̄ip epei au, m̄it iuwe nar 24 kerek nau yeno me m̄it iuwe menep ninaan me God, h̄ir newen nin̄ip n̄iwaai newis maat ken t̄i newen̄ipiyek. ¹⁷ *H̄ir newen̄ipiyek nat̄ip nar ik:

“Haiu mat̄ip haiu han yaaik merwit. Ti God kaiu m̄it̄ik iuwe. N̄ipaa ti hepu ere in ti hepu. Haiu han yaaik mentar ti epei heit menmen mit iuwe naanm̄ipre m̄it miyap̄ir heriuwerem.

¹⁸ *M̄it nerer wit wit h̄ir epei han enuk nerwit nentar in ek ti han enuk heriuwi (o herweri). W̄i epei man te ti skelim m̄it miyap̄ir kerek n̄ipaa naa. W̄i in ti ewet m̄it kerek n̄iriak menmen mit netike m̄it profet netike m̄it miyap̄ir kerek newen̄ipi niuk mit nises h̄im mit, ti ewet̄ir menmen. H̄ir m̄it niuk iuwe, h̄ir au wein̄in, ti ewet̄ir menmen mit yaaim. W̄i epei man te ti eh̄iwaank m̄it miyap̄ir kerek newaank m̄it miyap̄ir nau t̄i.”

¹⁹ *H̄ir nat̄ip epei au, hi h̄ir winak iuwe ke God keit wit k̄irak kewep k̄ihi kerp keit te hi h̄ir bokis kontrak kehimit̄an h̄im God n̄ipaa kewet m̄it ne Isrel em, h̄irak keit n̄im̄in k̄iwaai yaain.

* **11:16** Rev 4:4, 10 * **11:17** Rev 1:4, 8, 15:3 * **11:18** Sam 2:1, 46:6, 115:13; Ro 2:5; Rev 10:7, 19:5, 20:11-13 * **11:19** Rev 8:5, 15:5, 16:21; Hi 9:4

Hi h̄r bokis keit n̄im̄n k̄waai yaain, hi h̄r nepni mewen̄n hemtewem h̄ram mewen̄n, hi h̄r t̄i k̄itan̄k, haw̄i yuwerep m̄ire ais man t̄i.

12

H̄im me m̄ite wetike k̄irin enuk

¹ Menmen im epei man, hi h̄r menmen w̄isenum meit nepni. Hi h̄r menmen m̄ire m̄ite. H̄ire weriuwet klos m̄irus m̄ire wepni mau ȳnk k̄ire. Wenke kau k̄in̄k h̄it m̄ire, h̄ire wewis h̄r mar hiswiyen wik (12) m̄ire hat kerek m̄it iuwe h̄r nemun, h̄ire wemun mau paan k̄ire. ² *H̄ire wep̄itu tu h̄im̄r ketn̄n̄iwe weteiknen wawine n̄ikan te h̄ire wenep̄ip. ³ *Hi h̄r menmen im epei au, hi h̄r menmen ham w̄isenum meit nepni m̄ire k̄irin. H̄irak ȳnk k̄irak k̄ire nin̄k, h̄irak paan k̄irak kar hisp̄inak wik (7), kom mar hiswiyen (10) mewim. H̄irak kewis hat me m̄it iuwe mar hisp̄inak wik (7) mau paan m̄irak im. ⁴ *H̄irak k̄waai ponik k̄irak keiȳk kari h̄r ham miut̄p me p̄inam wikak mau nepni. H̄iram lain m̄iram mar wik mepu nepni, miut̄p au h̄irak keriyaam keiȳm ken t̄i. H̄irak kerp menep ninaan me m̄ite wep̄itu kemer̄we h̄ire wawine n̄ikan. H̄irak kemer̄we wawine n̄ikan te h̄irak kak̄ik̄ip kak̄ik. ⁵ *Maain h̄ire sip newenep h̄ire wine n̄ikan h̄irak kakin̄n naanmamre m̄it miyap̄r yap̄rwe nerer wit wit naanmamror werek werek w̄isenum. H̄ire wine n̄ikan epei au, k̄irin kak̄ik̄ip kak̄ik au. H̄r m̄it

* 12:2 Mai 4:10 * 12:3 Dan 7:7 * 12:4 Dan 8:10 * 12:5 Ais 7:14; 66:7; Sam 2:9; Rev 19:15

ensel ne God netiwekhis neiyik nen yeno kerek God kewim. ⁶ *Mite ip au wirir wen yaank weinik ap mit newik au, wit kerek God nipaa epei kenipek his yaaime te hire wawu werek wawit en. Hir mit ensel narak naanmamrewe me tito wikak metike wenke hispinak kiutip (o 42 wenke).

⁷ *Hi hir menmen im epei au, mit ensel neit wit ke God hir nenepan. Maikel ketike mit ensel nises him mirak hir netike kirin ketike mit ensel enun narak hir yapirwe nenepan. ⁸ Hir yapirwe nenepan te kirin ketike ensel enun narak ap ninini au. Maikel ketike ensel narak ninini te hir ap newisi nanu nanit wit ke God me wi meiyam au. ⁹ *Hir nepir kirin ketike ensel narak ninaaiwir wit ke God. Kirin, hirak manpen (o yenmik) ke nipaa enum eik kepu, mit nenewek Seten, hirak kepno menep ninaan me God kesiuwe him katip God haiu mit enun. Hirak mitik enuk kewises mit miyapir nerer wit wit nau ti. Hir ensel yaain ne God nepirek ketike mit ensel narak enun, hir newirek ketikeri nen ti.

¹⁰ *Hir newirek ketikeri nen ti, hi hemtau him ke mitik keit wit ke God. Hirak katip kar ik: "In ek God kaiu hirak ketahis hirak kinin menmen yapirwe keriuwe menmen mirak iuwe. Mitik kerek hirak kehimitanek kan ti kikaap mit hirak keit menmen iuwe me God, hirak Mitik Iuwe. Hirak Mitik Iuwe kentar mit ensel epei nepir mitik enuk kerek witaan wanewik hirak kepnen menep ninaan me God kesiuwe him katip God mit nau yinan nau ti kerek nises him mirak hir

* 12:6 Rev 11:2-3 * 12:7 Ju 9 * 12:9 Lu 10:18, 22:31; Jen 3:1, 14; Rev 20:2 * 12:10 Jop 1:11; Sek 3:1

enun. ¹¹ Naiu yinan h̄ir epei nin̄nek neriuwe hemkre me Krai h̄irak k̄ire Sipsip kerek n̄ipaa hemkre mewen men ti. H̄im God kerek h̄ir net-pim newepyap̄rem h̄iram mekepi te h̄ir nin̄nek. H̄ir ap n̄inaain nani te h̄ir hanhan nanu ti au. H̄ir newis m̄it enun nan̄p naa nentar h̄ir nises God h̄im m̄irak. ¹² *Te yi m̄it yeit wit ke God yetike menmen yap̄rwe yi han yaaik eiyu. Te yi m̄it miyap̄r yetike menmen yap̄rwe me ti yi naanmamre h̄iras. Seten epei kak̄ikiuwe kaknen ti han enuk w̄isenuk kakriwaank kak̄intar h̄irak kertei w̄i epei man menep te God kak̄iwaankek kakw̄irek kak̄ikre si.”

¹³ K̄irin kertei h̄ir nep̄irek, h̄irak ken ti, h̄irak kekrit koyei m̄ite kerek n̄ipaa wine n̄ikan h̄irak.

¹⁴ *H̄irak koyei m̄ite ip te kaaup au. H̄ir m̄it ensel newet̄we yap̄r mei me hore h̄im te h̄ire weiȳm weniuwe wen yaank wein̄ik m̄it ap newi au, h̄ire waunaaiw̄r k̄irin enuk ek h̄ire wen wawu waw̄it yan̄m̄n. H̄ire wawu waw̄it en tito wikak metike haw̄i hitan kiut̄p (o 42 wenke), h̄ir naan-mamprewē me menmen. ¹⁵ H̄ire w̄ir̄r weniuwe wen, k̄irin kewep h̄im k̄irak, t̄ipar w̄isenum m̄ire mani mekiuwerek men. T̄ipar mekiuwerek men mises m̄ite ip e, te s̄ir m̄iram mamnanep meiȳp mamno h̄ire wawi. ¹⁶ S̄ir m̄iram mamnanep meiȳp mamno, ti h̄irak kekepiye kewep te t̄ipar mekiuwerek men n̄im̄n kerek n̄ipaa k̄irin kenik̄nem meke h̄im k̄irak m̄inanep meiȳp men. ¹⁷ *Ti kekepiye kewep te t̄ipar men n̄im̄n kerek n̄ipaa k̄irin kenik̄nem, h̄irak k̄irin

* ^{12:12} Ais 44:23, 49:13 * ^{12:14} Dan 7:25, 12:7 * ^{12:17} Rev 11:7, 14:12

han enuk wisenuk keriuwe mite ip, te hirak kinaiwurep kirir ken kaknep nikerek han hire nipaa winen. Nikerek in hir mit miyapir kerek nises him me God hir natip newepyapir hir nises him me Jisas. ¹⁸ Kirin ken kerp تنهاان ke wan.

13

Miyak wiketeret tewepyapir hirekses

¹ * Kirin kerp تنهاان me wan eik, hi hir mitik keweik+n kire miyak wisenuk hak kinu keke wan kan. Hirak kom mirak mar hiswiyen (10) mepu, paan mar hispinak wik (7) mewik. Hat me mit iuwe mar hiswiyen (10) mau kom mirak, niuk enum mau paan mirak mar hispinak wik (7). Niuk im hiram him enum metawin God.

² * Miyak wisenuk kerek hi hirek keke wan kan, hirak yink kirak kire pusi ke yaank niuk mirak lepat, hit mirak mire miyak enuk kinin sak niuk mirak bea, him kirak kire pusi ke yaank kinin sak niuk mirak laion. Kirin kewetiwek menmen mirak iuwe, hirak kewistik hirak naanmamre mit miyapir nerer wit wit nau ti, hirak kinin menmen yapirwe mau ti. ³ * Hi hir paan kiutip ke miyak wisenuk nipaa menmen makip wisenuk te hirak kaki. Au, hiram mekiwo hirak kepu werek. Mit miyapir yapirwe nir sak mau paan kirak hir nepirpir natip hirak iuwe te hir nisesik nemtau him mirak. ⁴ Mit miyapir newenipi kiri nentar hirak kewet miyak wisenuk menmen mirak iuwe te kakinin menmen yapirwe mau ti. Hir newenipi miyak kektikerek nentar hir han

* 13:1 Rev 12:3, 17:3, 7-12 * 13:2 Dan 7:4-6 * 13:3 Rev 17:8

kitet h̄rak iuwe. H̄r nat̄p nar ik: “Keim̄n h̄rak iuwe k̄re miyak enuk ik e? Keim̄n h̄rak iuwe te kakin̄nek kaktikerek tatnepak̄t? Taauye!”

5 *God kewis miyak enuk ik kat̄p h̄m enum h̄rak ketaw̄n God. H̄rak kewis̄k h̄rak kin̄n naanmamre menmen yap̄rwe mau t̄i me tito wikak metike haw̄i h̄tan keiyak. 6 God kewis̄k te h̄rak kewep h̄m k̄rak kat̄p enum h̄rak ketaw̄n God, wit ke God ketike h̄r yap̄rwe kerek nau wit k̄rak. 7 *God kewis̄k h̄rak ketike m̄t miyap̄r kerek nises h̄m me God h̄r nenepan te h̄rak kin̄ni. H̄rak keit menmen iuwe te h̄rak kin̄n naanm̄pre m̄t miyap̄r nat̄p h̄m ham h̄m ham, ȳnk k̄r ham ham h̄r ne weiw̄k yap̄rwe nerer wit wit. 8 *M̄t miyap̄r yap̄rwe nau t̄i nerer wit wit nanwen̄pi niuk me miyak enuk w̄senuk. Te m̄t miyap̄r kerek n̄paa God ap k̄riak t̄i ketike nepni wen au, h̄rak kewis niuk m̄r mau t̄iwei m̄rak kehimiteni h̄r nanu nantikerek, h̄r ap newen̄pi niuk me miyak ik au. T̄iwei ik h̄rak t̄iwei ke M̄t̄ik keweik̄n k̄re Sipsip n̄paa m̄t nak̄p h̄rak kaa.

9 Yi eiȳmtau menmen mai! Neim̄n h̄r nemtau h̄m im h̄r han ekitetim werek werek! 10 *M̄t kerek God kehimiteni m̄t han h̄r nanwisi nekre w̄nak enuk, h̄r nan̄no nan̄kre w̄nak enuk. M̄t han kerek God kehimiteni m̄t han h̄r nanwaai h̄ne me his nan̄n̄p, maain h̄r nanwaai h̄ne me his nan̄n̄p nani keriyen. M̄t miyap̄r kerek nises h̄m me God h̄r nan̄nak̄n tokim

* 13:5 Dan 7:8, 25, 11:36; Rev 11:2 * 13:7 Rev 11:7 * 13:8
 Sam 69:28; Rev 3:5, 5:6, 17:8, 20:12, 15, 21:27 * 13:10 Jer 15:2,
 43:11; Mt 26:52; Rev 14:12

nanises God werék werék nanıntar menmen enum im mamnen.”

¹¹ Menmen im epei man, hi hır tı kewep, miyak wısenuk hak kınıu tı kan niu ein. Miyak ik kom mırak wik mau paan kırak, hıram mıre kom me sipsip te hırak katıp enum kar ke kırım katıp.

¹² Miyak wısenuk kerek kises keiyak kinın kan, hırak keit menmen mırak iuwe kekrehır kırak kekepik kenip mıt miyapır nau nerer wit wit newenipi niuk me miyak kerek nıpa menmen menep paan kırak ketnen te kaki, au hıram mekiwo hırak kepu werék. ¹³*Miyak kerek kınıu tı kan, hırak kırıak menmen iuwe mıt nırıakem nıpa taau. Hırak kırıak menmen ham ham yapırwe, hırak kari si meke nepni man tı te hır mıt miyapır nerp en nırek hırak kırıak menmen im. ¹⁴*Hırak kewises mıt miyapır yapırwe nan nerer wit wit keriuwe menmen iuwe miyak wısenuk kewisık hırak kırıakem menep ninaan mırak. Hırak kewisısorek ketpor kari han kır keriuwerek te hır nime nu ninaan mewim mar ke yınk ke miyak kerek hıne kenep paan kırak metnen kaki au hıram mekiwo, hırak kepu kepeit.

¹⁵*Miyak kinın kan kewis miyak kerek kisesik hırak kırıak nu mıre yınk ke miyak kinın kan. Hırak kekrit kepu kari nap. Yınk ik hırak kekrit kepu kari nap hırak katıp kıre mıtık. Mıt miyapır kerek nınapen newenipi niuk mırak, hırak kaknipi hır nani.

¹⁶ Hırak kırıak menmen ik ketike menmen hak enuk. Hırak kenip mıt miyapır yapırwe

* **13:13** Mt 24:24; 2Te 2:9-10 * **13:14** Rev 19:20; Diu 13:1-4

* **13:15** Dan 3:4-6

niuk m̄r iuwe, niuk wein̄m, m̄t kerek netenen pewek yap̄rwe, m̄t han au h̄r nepu wein̄n, m̄t n̄r̄iak menmen neit pewek mererim, m̄t han au n̄r̄iak menmen me m̄t iuwe naanm̄pri n̄r̄iakem wein̄n. H̄rak kenipi h̄r enwisyaan mak emu his yaaim o emu maat k̄r. ¹⁷ *M̄t miyap̄r kerek h̄r ap newisyaan mak me miyak enuk o namba m̄rak mau his yaaim or maat k̄r, h̄r ap te nansiuwe menmen m̄r nan̄t pewek mamrerim o nan̄no nanw̄r pewek nan̄t menmen taau. ¹⁸ Haiu han ekitet menmen im werek werek. M̄t miyap̄r kerek nertei menmen werek werek, h̄r nanwenhis namba me miyak enuk. Namba im h̄ram niuk me m̄tik. Namba im m̄rak h̄ram mar 666.

14

M̄t nar ke 144,000 nine henye

¹ *Hi h̄r menmen im epei au, hi h̄r M̄tik keweik̄n k̄re Sipsip h̄rak kerp wit Jerusalem, niuk m̄rak ham m̄niu (o neiȳp) Saion. H̄rak ketike 144,000 m̄t miyap̄r kerek niuk m̄rak metike niuk me Haai k̄rak God mau maat k̄r, h̄r nerp ein. ² *Hi epei h̄ri nerp ein, hi hemtau menmen meke nepni man. H̄ram mat̄p h̄m iuwe m̄re h̄tik siurik me s̄rs̄r men t̄i o m̄re nepni mewen̄n. Menmen hi hemtewem h̄ram m̄re m̄t h̄r n̄ram gita m̄r. ³ *H̄r m̄t yap̄rwe nar ke 144,000 h̄r nerp menep yeno kerek M̄tik Iuwe God kewik. H̄r nerp ein nine henye hak

* 13:17 Rev 14:9, 11, 16:2, 19-20, 20:4

* 14:2 Esi 1:24, 43:2; Rev 1:15, 19:6

42:10; Rev 5:9, 7:4

* 14:1 Rev 3:12, 7:3-4

* 14:3 Sam 149:1; Ais

yaaik menep menmen tekyaaait (4) hiram mepu hiram metike mıt iuwe nar 24. Mıt han nertei nine henye im au. Hır mıt miyapır keriyen nıpaa God ketorhis ne mıt nau ti. ⁴*Mıt miyapır in hır yaain nıre mıte ap wıwaai wetike mıtık wen au, hır nises God werék werék. Hır yaain nıre mıt ap nari miyapır his newenem nırıran au, hır ap newenıpi niuk me tıpir enum o miyak enuk au. God kerekek. ⁵*Hır mıt miyapır yaain. Hır ap natıp hım newisesik mei me wı hır nau ti au.

Mıtıkıt ensel wikak tatıp hım mırakıt

⁶Hi hır menmen im epei au, hi hır mıtık ensel hak keniuwe keke niu kan. God epei keriuwetek kan ti kakwepyapır hım yaaım mırak mamu mamıt tipmain tipmain enum eik. Hırak kan kaktıp hım im mamno mıt miyapır hır yınk hak hak, hır natıp hım ham, hım ham, hır ne weiwık yapırwe nau nerer wit wit. ⁷*Hırak kınap katıp kar ik: “Yi einain God eiyises hım mırak eiwenıpi niuk mırak eiyıntar wı epei man te God kakınke mıt miyapır nau ti. Yi eiwenıpi niuk me Mıtık Iuwe God kerek kewis ti ketike nepni, wan metike mani, hitık, heipun. Yi eiwenıpi keiyak au ekıt!
⁸*Hi hırek epei kan ken, hi hır mıtık ensel hak kisesik kınap katıp kar ik: “Eiyımtewek! Wit iuwe niuk mırak Babilon epei kewaank. Mıt miyapır nau wit Babilon hır epei nari han ke mıt miyapır nau nerer wit wit hır nisesi nırıak menmen enum newenıpi niuk me tıpir, neweikın

* 14:4 Ef 5:27 * 14:5 Sam 32:2; Sef 3:13 * 14:7 Rev 10:6

* 14:8 Ais 21:9; Rev 17:2, 18:2, 3; Jer 51:7, 8

sip newet God. Mıt nau Babilon hır nıre mıte hıre wetenen kap wain mekrerem, hıre wari han ke mıt te hır nanım te hır nanwaai nantikerep.”

9-10 **Ensel ik epei kan ken, hi hır ensel hak kıkaru kekiuwe kan kınap katıp kar ik: “Mıt miyapır kerek hır newenipi niuk me miyak enuk o nu mıre yınk ke miyak wısenuk o hır neit mak mau his mır o maat kır, hır nanım tıpar wain enum hım sisi mekre kap me God. Wain im hıram mehımıtan menmen enum God kakrıak mıt em kakıntar hır nenipek han enuk wısenum. Mıt narik God kakwisi nanıkre si metnen metike nan salfa mıkap si, hır yınk kır kaknen (o mamıyewor) wısenuk te ensel yaain netike Mıtık keweikın kıre Sipsip hır nanırp nanırı hır nanıkre si. 11 *Si tıwekre me si kerek mırıak yınk kır kaknen (o mamıyewor), hıram mamno niu tipmain tipmain enum eik. Mıt miyapır kerek newenipi miyak enuk ketike yınk kar ke yınk ke miyak enuk o mıt neit mak mırak mau his mır o maat kır, si im mamnip yınk kır kaknen (o mamıyewor) te si im hıram ap mamı wıtaan o wanewik au, mamu mamıt te hır mıt miyapır nanu werek werek au.”

12 *Menmen enum me miyak enuk mamnen te mıt miyapır nises hım me God o nises hım me Jisas werek werek, hır nanınakın tokim nanırp.

13 *Hırak katıp epei au, hi hemtau hım me mıtık ensel keit wit ke God katıp kar ik:

* 14:9-10 Rev 13:12-17 * 14:9-10 Sam 75:8, 11:6; Ais 51:17, 22; Jer 25:15; Rev 15:7, 16:19, 19:20, 20:10, 21:8; Jen 19:24; Esi 38:22 * 14:11 Ais 34:10; Rev 13:12-17 * 14:12 Rev 13:10, 12:17 * 14:13 1Ko 15:58; Hi 4:10

“Ti ewis menmen im mau tiwei: Mit miyapir kerek nises Mitik Iuwe God, hir nani in ere maain te hir han yaaik enu.” God Himin Yaaik katip, “Him im hiram yaaim. Hir nani naninaaiwir menmen hir epei nirakem, hir nanu yain yain. Hir nanu yaain yaain nanintar menmen nipaa hir nirakem hiram mamnen mantikeri.”

Ensel neithis mit miyapir neriyei neri nan God

¹⁴ *Hirak katip epei au, hi hir napi kire hike kau nepni. Hi hir napi kire hike kau nepni, mitik kire Krai hirak kewik hirak kekun hat gol ke mit iuwe kau paan kirak. Hirak ketenen hine ke his tiknuk enuk. ¹⁵ *Hi hirek epei au, mitik ensel hak ketpaan keke winak iuwe ke God kan kenine mitik kerek kau napi ketpiwek him iuwe kar ik: “Ti ehit hine ke his kit ewaaiyek eremir menmen. Wi epei man menmen mau ti hiram epei maa te ti eremir.” ¹⁶ Hirak katip epei au, mitik kau nepni hirak kiwaai hine ke his kirak. Hirak kiwaai hine kirak keremir menmen yapirwe mau ti.

¹⁷ Hirak keremir menmen mau ti, mitik ensel hak keke winak iuwe ke God ketpaan kan, kire mitik kau nepni hirak ketenen hine ke his tiknuk enuk. ¹⁸ Hirak kan witeik, ensel hak kerek naanmpre si, hirak kinaaiwir kinaan kerek mit newepwar menmen newet God em. Hirak kinaaiwir kinaan kenine ensel ketenen hine ke his tiknuk enuk ketpiwek him iuwe kar ik: “Ti ewaai hine kit eremirir waai wain nikim miram mau ti entar nikim hiram epei mewinki.”

* 14:14 Dan 7:13 * 14:15 Joe 3:13; Mt 13:39-40

19 *Hirak katip epei au, ensel ketenen hine ke his kirak kiwaaiyek keremirir nikim hiram mewinki. Hirak keremirir hiram mewinki, hirak ketiwem keyim ken kewirem mekre sar te hir mit ensel neit henkip (o henpik) nesesim tipar mamno. Sar im hiram tok piksa mehimitan God han enuk hirak kaknep mit nau ti. 20 Hir neses nikim im mekre sar meit menpin me wit. Hir nesesim, hemkre meke sar hei kirak men mire mani kniu men yanimin mar ke 320 kilomita. Hiram men mau niu mar ke waai mau teruk me hos.

15

Ensel nar ke hispinak wik (7) netenen menmen enum mar hispinak wik (7).

1 *Hi hir menmen me hemkre epei au, hi hir menmen ham iuwe meit wit ke God. Hi hir mit ensel nar hispinak wik (7) naninap mit. Menmen im enum mamno ti mamnep mit te maain God han enuk epei au, menmen enum epei au mesi.

2 *Hi hir mit ensel epei au, hi hir menmen mire wan hirak kire glas si merhihe mekrerek. Hi hir wan metike mit miyapir kerek epei netike miyak enuk, nu mire yink mirak ketike namba me niuk mirak, hir netikeri hir nenapan, te mit miyapir ninini nentar hir ap newenipi niuk mir. Hir nerp menep wan hir netenen gita kerek God kewtirem. 3 *Hir netenen gita hir nine henye nipaa Moses mitik kerek kirak menmen me God

* 14:19 Ais 63:3, Kra 1:15; Rev 19:15 * 15:1 Lev 26:21; Rev 15:6-7
 * 15:2 Rev 4:6, 5:8 * 15:3 Eks 15:1; Rev 11:17, 16:7; Sam 92:5; 139:14, 145:17

h̄rak kewis̄m metike h̄m me M̄t̄k̄ keweik̄n
k̄re Sipsip. H̄r nine henye nat̄p nar ik:

“God k̄iu Iuwe ti M̄t̄k̄ Eruk Manpenuk, men-
men ti h̄r̄iakem h̄ram yaaim iuwe.

Ti kerek naanempre haiu m̄t̄ metike menmen
yap̄rwe n̄paa ein ere in ere maain,
ti h̄r̄iak menmen yaaim h̄ram werek
werek. ⁴*Neim̄n h̄r ap nanwen̄pi niuk
mit a?

Au, h̄r yap̄rwe nan̄nen nanwen̄pi niuk mit.
H̄r nanwen̄pi niuk mit ti k̄iu Iuwe,
nant̄p ti M̄t̄k̄ Eruk Manpenuk nan̄ntar
ti kiut̄pen ti kerekek wetpen enuk heit.

Te m̄t̄ miyap̄r nerer wit wit nan̄nen nanwen̄pi
niuk mit nan̄ntar h̄r yap̄rwe n̄r men-
men yaaim ti herekyorem.”

⁵*H̄r nine henye epei au, hi h̄r haau iuwe m̄t̄
nehim̄tanem h̄ram me God keit n̄m̄n ke w̄nak
k̄rak k̄hi kerp yaain, hi h̄r haau God kewim.

⁶*Hi h̄r haau God kewim, te hi h̄r ensel nar
hisp̄nak wik (7) kerek netenen menmen enum
mar hisp̄nak wik (7) h̄r neke w̄nak ke God
netpaan nen. H̄r nam̄r klos h̄ram m̄rius m̄re
hike m̄r h̄m̄n. Ni m̄re gol meweik̄n han pank
k̄r. ⁷*H̄r epei nen witeik, te menmen miut̄p me
menmen tekyaāit (4) kerek mepu yeno me God,
h̄rak kewet̄r m̄n mar hisp̄nak wik (7). God
kerek kaku tipmain tipmain enum eik, h̄rak wen
han enuk te han enuk m̄rak meweik̄nhis m̄re
t̄par m̄waai mekre m̄n im. ⁸*H̄ram m̄re t̄par

* 15:4 Jer 10:6-7; Sam 86:9 * 15:5 Eks 38:21 * 15:6 Rev 15:1

* 15:7 Rev 14:10 * 15:8 1Kin 8:10-11; Ais 6:4; Esi 44:4

m+waai mekre m+n im, si t+wekre me menmen iuwe me God metike menmen m+rak merh+he h+ram m+wap+n w+nak ke God keit n+m+n. H+ram m+wap+n w+nak ke God, keiyak kiut+p keit wit ke God ap te kakno n+m+n en ere menmen enum mar hisp+nak wik (7) eim kerek ensel nar hisp+nak wik (7) h+r netenenim h+ram epei au mesi.

16

Mit ensel neit menmen enum mekre m+n neiy+m nen new+rem mamno t+

¹*Si t+wekre m+wap+n w+nak ke God, hi hemtau h+m me m+tik hak kekrerek kat+p h+m iuwe kar ik: “Yi eiy+t m+n kerek menmen enum me han enuk me God meweik+n his m+re t+par mekr-erem, yi eiy+m eino eiwenem emno t+.” ²*H+rak kat+p epei au, h+rak m+tik ensel kiut+p kin+n keit m+n m+rak keiy+m ken kew+r menmen enum mekrerem men t+. H+ram men t+ menep m+it miyap+r kerek newen+pi niuk me miyak enuk ketike tein+ik m+it nesipaak m+re y+nk k+rak, h+r newis mak mau y+nk k+r. H+ram menep y+nk k+r ketnen h+rak kenen (o meiyewor).

³*Menmen im epei menep m+it, hi h+r ensel hak (namba 2) kisesik ken kewen menmen enum mekre m+n h+ram men wan iuwe. Men wan iuwe meweik+n m+re herwe hemkrik te menmen yap+rwe mau mekre wan maa.

* **16:1** Ais 66:6; Rev 16:17; Sam 69:24; Jer 10:25; Esi 22:31; Sef 3:8

* **16:2** Eks 9:10; Diu 28:35; Rev 13:12-17 * **16:3** Eks 7:17-21

⁴ *Menmen yapirwe mau mekre wan maa, hi hir mitik ensel hak (namba 3) hirak kan kewen menmen enum mekre min mirak men mani metike hitik, hiram meweikin mire hemkre.

⁵ *Hiram meweikin mire hemkre, hi hemtau mitik ensel kerek naanmipre mani metike hitik hirak katip kar ik: "God ti kerekek ti yaaik. Nipaa ere in ti hepu hepeit. Menmen enum ti hiriakem hewaank tipar hiram meteikin ti yaaik. ⁶ *Ti yaaik hentar nipaa hir mit nau ti nenep mit miyapir kerek nises him mit netike mit profet nit hemkre mir mewen. Te in ek ti heweikin tipar mire hemkre hir nanim ti enip enrerim me menmen nipaa hir hiriakem." ⁷ *Hirak katip epei au, hi hemtau him ke mitik hak kerp kinaan kerek ensel newepwar menmen newet God em, hirak katip kar ik: "Mitik Iuwe God ti enuk manpenuk. Menmen enum ti erekyorem enip enrerim me menmen enum nipaa hir hiriakem, hiram yaaim."

⁸ Hirak katip epei au, hi hir mitik ensel hak (namba 4) hirak kewen menmen enum mekre min kirak men wepni. Men wepni te hiram si taak mit miyapir yink kir. ⁹ *Hirak si taak yink kir hir nene God netpiwek enum me menmen im manip nentar God hirak kari menmen im man menep mit. Hir ninapen neweikin sip newet menmen enum hir nisesim, hir ap newenepi niuk me God hirak Iuwe. Au, hir nenerek wen nises han kir enuk.

* 16:4 Sam 78:44

* 16:5 Rev 1:4; Sam 119:137

* 16:6 Sam

79:3; Ais 49:26

* 16:7 Rev 15:3, 19:2; Sam 19:9

* 16:9 Rev

9:20-21, 16:21

10 *Menmen im epei man hi h̄r m̄t̄ik ensel hak (namba 5) kewen menmen enum meke m̄n k̄rak men yeno kerek miyak enuk kewim, te menmen m̄re w̄itaan toto m̄wap̄n ti merer wit wit kerek miyak enuk h̄rak naanm̄pre m̄t̄ miyap̄r. W̄itaan toto m̄wap̄n ti merer wit wit te m̄t̄ miyap̄r n̄nak̄n nin k̄r nentar ȳnk k̄r kenen (o meiyewor). 11 *H̄r n̄nak̄n nin k̄r te h̄r han kitet menmen enum mau ȳnk k̄r te h̄r nene God neriuwerem. H̄r ap neweik̄n sip newet menmen enum au. H̄r nises han k̄r.

12 Menmen im epei au, hi h̄r m̄t̄ik ensel hak (namba 6) kan kewen menmen enum mekre m̄n k̄rak men mani iuwe Yufretis. H̄ram men mani Yufretis, h̄rak kenke keweik̄n k̄re yayiwe te m̄t̄ iuwe naanm̄pre m̄t̄ miyap̄r nau ti kerek wepni kewep kn h̄r neke mani wi k̄rak nan̄nen.

13 Mani Yufretis kenke epei au, hi h̄r h̄m̄n enum wikak h̄ram meweik̄n m̄re pato o minaap. H̄ram metpaan meke h̄m̄ ke k̄rin, miyak enuk tetike miyak enuk keiyak niuk m̄rak profet enuk kewisesik. 14 *H̄m̄n im h̄ram me herwe kerek h̄ram m̄r̄ak menmen yaaim mirakel n̄paa m̄t̄ n̄rem au. H̄m̄n wikak im men m̄t̄ iuwe nin̄n naanm̄pre m̄t̄ nerer wit wit nau ti, h̄ram mari han k̄r te h̄r nererik nantike God nan̄nepan me w̄i h̄rak God kerek h̄rak Iuwe Manpenuk kehim̄tan m̄t̄ h̄r nantikerek nan̄nepan.

15 *“Hi Jisas hi etpi! Hi anen waswas me w̄i yi yep̄tariyem yar ke m̄t̄ik enuk kekint̄p menmen. M̄t̄ kerek h̄r naanmamre werek werek menmen

* 16:10 Eks 10:22; Ais 8:22 * 16:11 Rev 9:20-21, 16:12; Ais 11:15; Jer 50:38 * 16:14 1Te 5:2; Rev 19:6, 15, 19 * 16:15 Rev 3:3, 18

maain mamnen, h̄ir han yaaik nanu. H̄ir ap ȳink enuk me menmen im mamnen mamre m̄it kerek klos au h̄ir ne puk wein̄ik nen witeik.”

16 *H̄im̄in enum wikak meithis m̄it iuwe nin̄in naanm̄ipre m̄it miyap̄ir nau t̄i, h̄ir nan nererik neit wit niuk m̄irak me h̄im̄ H̄ibru h̄iram Amagedon.

17 *H̄ir nererik epei au, hi h̄ir m̄it̄ik ensel hak (namba 7) kewen menmen enum mekre m̄in k̄irak men m̄ire n̄ime. Epei au, m̄it̄ik keke w̄in̄iak iuwe ke God menep yeno me m̄it̄ik iuwe, h̄irak ket̄ip h̄im̄ iuwe kar ik: “Menmen God k̄ir̄iakem kenep m̄it̄ keriuwerem h̄iram epei au meit.” 18 *H̄irak kat̄ip epei au, hi h̄ir nepni mewen̄in mari winen men ein men ein, h̄iram mew̄in̄in w̄isenum t̄i k̄itan̄ik w̄isenum. N̄ipaa God k̄ir̄iak t̄i ere in ap t̄i k̄itan̄ik karik au. Ti k̄itan̄ik h̄iram min̄in t̄i me n̄ipaa ein. 19 *T̄i k̄itan̄ik w̄isenum te wit iuwe Babilon kewep p̄inak p̄inak ere wikak, wit iuwe me wit yap̄irwe mewaank. God ap han kaa menmen enum m̄it̄ ne Babilon n̄ir̄iakem te h̄irak han enuk kan̄ip keriuwe menmen im, h̄irak kewaanki k̄ire m̄it̄ h̄ir naam tipar si enum w̄isenum min̄in h̄ir n̄inap. 20 *T̄i k̄itan̄ik w̄isenum te m̄iniu (o neiȳip) iuwe metike t̄i wit wan kimaak keketik, h̄iram yap̄irwe mewep menke. M̄iniu (o neiȳip) mewep menke m̄iwaai, wit wan kimaak keketik mewep m̄inat̄in men m̄isaw̄in mekre wan meit n̄im̄in. 21 *Menmen im wen mepnen, hi h̄ir ais iuwe m̄ire

* 16:16 Het 5:19; Sek 12:11

* 16:17 Rev 16:1

* 16:18 Rev

8:5 * 16:19 Rev 14:8, 10

* 16:20 Rev 6:14

* 16:21 Eks

9:24; Rev 11:19, 16:9, 11

nan hıram nımenum mıre 50 kilogram hıram meke nepni man menep mıt miyapır nerer wit wit nau tı, hıram mewaanki. Mıt miyapır nene God nentar ais enum im kerek manıp hıram menmen enum enum.

17

Hım me mite enu wari mıt his wewenem

¹ *Menmen im man menep mıt epei au, en-sel kiutıp ke mıtıkıt ensel tar ke hispınak wik (7) kerek tetenen mın mar hispınak wik (7), hırak kan ketpo kar ik: “Ti etikewa euno hi ateiknut menmen enum God kakriak mite enu wari mıt his wewenem. Hıre wehimitan wit iuwe kıpwaai menep mani yapırwe. ² *Mıt iuwe kerek ninın naanmıpre mıt miyapır nerer wit wit nau tı, hır netike mite ip hır neiyewewan. Hıre wenip mıt miyapır yapırwe nau tı hır nıre mıt epei naam tıpar si enum hır netaritari. Hıre wenipi narik neriuwe menmen hıre wari han kır keriuwerem (te hır newenıpi niuk me tıpir enum).”

³ *Hırak ketpo epei au, hırak ketauhis hımın kai, hawır wen wiun wit weinık mıt auri en. Hawır wiun en, hi hır mite piutıp wau miyak wısenuk kıre yıwir. Niuk yapırwe mau yınk kırak te hıram niuk enum matıp enum metawın God. Paan mar hispınak wik (7) mewik, kom mar hiswiyen (10) mau menterim. ⁴ *Mite hıre weriuwet klos mıre wenip, klos mıre ninım,

* 17:1 Jer 51:12-13; Rev 17:15 * 17:2 Ais 23:17; Rev 14:8

* 17:3 Rev 13:1 * 17:4 Esi 28:13, 16; Rev 18:16; Jer 51:7

hire weses weriuwe menmen yaaim me gol o pewek o wipe yehes. Hire wetenen kap me gol mekre his mire wauri han ke mit han weri-uwerem. Menmen enum menip God han enuk metike menmen enum hire wiriakem me wari mit his wewen+nem hiram miwaai mekre kap mire hiram meweikin mire tipar. ⁵ *Hi hir niuk mau maat kire hiram tok piksa hiram matip mar im: “Mite ip e hire wehimitan wit Babilon Iuwe. Hire miye pe miyapir yapirwe nari mit his newen+nem. Hire miye pe menmen enum yapirwe mit miyapir nerer wit wit nau ti hir niriakem.” ⁶ *Hi hirep hire wetaritari wire mitik kaam tipar si enum wentar hire waam hemkre me mit miyapir kerek nises him me God ketike him me Jisas kerek newepyapir hir nisesik te mit nanip hir naa. Hi hirep te hi han kai kekrit hi han kitet har ik: “Hire peimin?”

⁷ *Hi wen han kitet mite ip, te mitik ensel ketpo kar ik: “Ti henmak te ti han kitet mite ip e yapirwe? Hi etput ewepyapir mite ip wetike miyak kerek hirak paan hispinak wik (7) kom mar hiswiyen (10), mite ip wau sip kirak, hir neimin. ⁸ *Miyak enuk ti epei hirek, hirak nipaa kepu ti te in ek au, hirak kinaiwirek. Hiram menep te hirak kakitpaan kakike hei enuk kesikekre, hirak kakno kakawaank kaki kakikrerek. Mit miyapir nau ti kerek God ap kewis niuk mir mau tiwei mirak nipaa wi hirak ap kiriak ti metike nepni wen au, mit miyapir in hir nanirek

* 17:5 Rev 14:8 * 17:6 Rev 18:24, 19:2 * 17:7 Rev 13:1

* 17:8 Rev 11:7, 13:8; Dan 12:1

h̄ir han kekrit. H̄ir han kekrit nentar miyak ik n̄ipaa kepu t̄i te in ek au. Maain h̄irak p̄ike kaku te h̄ir nan̄irek nan̄ip̄irp̄ir.

⁹ “M̄it kerek nertei menmen werek werek h̄ir han ekitet menmen im. Paan m̄irak mar hisp̄inak wik (7) h̄iram wit iuwe kiut̄ip̄ m̄it nimaak kau m̄niu (o neiȳip̄) mar hisp̄inak wik (7). M̄ite ip̄ wau sip k̄irak h̄ire wau weit wit iuwe eik.

¹⁰ Paan hisp̄inak wik (7) im h̄iram mehimitan wit iuwe kiut̄ip̄ ketike m̄it iuwe hisp̄inak wik (7) naanm̄ipre m̄it miyap̄ir nau t̄i. M̄it iuwe hisp̄inak (7) h̄ir epei nen naa. Kiut̄ip̄ h̄irak wen kepu, keiyak ap̄ kan naanmamre m̄it wen au. Maain h̄irak kaknen h̄irak kaku kike keremem.

¹¹ Miyak enuk n̄ipaa kepu t̄i te in ek au, h̄irak m̄it̄ik iuwe hak ke h̄ir nar hisp̄inak wikak (8) h̄irak ketike m̄it han en nar ke hisp̄inak wik (7) h̄ir nin̄in̄ naanmamre m̄it miyap̄ir nau t̄i. Maain h̄irak kakno kak̄iwaank kaki.

¹² * “Kom mar hiswiyen (10) ti epei h̄irem, h̄iram mehimitan m̄it iuwe nar hiswiyen (10). H̄ir ap̄ n̄ire m̄it iuwe wen au, te maain h̄ir nan̄it menmen iuwe nantike miyak enuk te h̄ir nanin̄in̄ naanmamre m̄it miyap̄ir nanu t̄i me w̄i mei kike.

¹³ M̄it nar hiswiyen (10) h̄ir nau han kiut̄ip̄ te h̄ir nanwet miyak enuk menmen m̄ir iuwe te h̄irak kak̄ikreh̄ir k̄ir naanmamre menmen m̄ir. ¹⁴ * H̄ir m̄it nar hiswiyen (10) nantike M̄it̄ik keweik̄in̄ k̄ire Sipsip h̄ir nan̄in̄epan te h̄irak kaktike m̄it kerek h̄irak kari han k̄ir ken̄in̄or h̄ir nises h̄im m̄irak, h̄ir nanin̄in̄ m̄it enun in. H̄ir nanin̄in̄i nan̄intar h̄irak kerekek M̄it̄ik Iuwe kerek God

* 17:12 Dan 7:24 * 17:14 1Ti 6:15

kewetiwek menmen mirak iuwe kinin mit iuwe yapirwe nerer wit wit, hirak naanmamre mit iuwe kerek naanmipre mit miyapir han.”

15 *Mitik ensel ik hirak wen ketpo kar ik: “Mani tipar kerek ti hir mite enu wari mit his weweninem hire wau menep in, hiram mehimitan mit miyapir natip him ham him ham, yink kir hak hak, hir ne weiwik yapirwe nau nerer wit wit. 16 *Kom mar hiswiyen(10) mehimitan mit nipaa ti hiri netike miyak enuk hir han enuk ninapen mite enu ip kerek wari mit his wewenorem. Hir naninen nanri menmen mire yapirwe te hir nanwir mite wawu puk weinik wawu wawu. Epei au, hir nanip nanik yink kire. Hir nanik yink te hir nanman si menmen mei kike wen mepu. 17 Hir nanriak menmen enum im nanintar God kakri han kir te hir ap nertei hir nanises han kirak. Hir nepitari hir nanises han kirak hir nanu han kiutip hir nanwis miyak enuk naanmamror ere him nipaa God ketpim hiram mamnen. 18 Mite kerek ti epei hirep hire wehimitan wit iuwe kerek naanempre mit iuwe nau ti nerer wit wit.”

18

God kewaank wit iuwe Babilon

1 Maain hi hir mitik ensel hak keke wit ke God kan. God epei ketpiwek menmen mirak iuwe te menmen mewik merhihe mir wisenum men ti.
2 *Hirak kan kinap katip him iuwe kar ik:

* 17:15 Ais 8:7; Jer 47:2 * 17:16 Rev 18:8 * 18:2 Rev 14:8;
Ais 13:21, 34:11; Jer 50:39

“Mite kerek wehimitan wit iuwe Babilon God kewaankep.

Hire epei waa. In ek herwe, himin enum, tipir metike hore ham ham enum yapirwe menmen enum hiram man mewik.

3 *Menmen im epei man mentar mit miyapir nerer wit wit epei newenipi niuk me tipir. Hiram mar ke hir netikerep niriran, hir naam tipar si enum mire.

Hiram mar ke hir mit iuwe nerer wit wit niwaai netikerep.

Mit nerer wit wit kerek nesiuwe menmen neit pewek yapirwe nentar hire hanhan weit menmen yapirwe te hire wau werek werek wises han kire enuk.”

4 *Hirak katip epei au, hi hemtau him ke mitik hak keit wit ke God hirak katip kar ik:

“Yi mit miyapir nai. Yi eino eikeipin mite enu eip e.

Yi ap eikiterep eirak menmen enum au emit! Hi hinapen ap eiyuwep eitikerep au.

5 *Hi ehip entar menmen enum yapirwe hire wiriakem.

Menmen enum mire hiram yapirwe mire tiu mite wenipaam, te God epei kirem ap han kaa rem.”

6 *Hi pike hemtau hirak katip mit han kar ik: “Yi pike eirekyiwe menmen enum mamir ke hire nipaa wiriak mit miyapir han em.

Te menmen miutip hire wiriakem yi eirekyiwerem wik.

* 18:3 Rev 14:8 * 18:4 Ais 48:20; Jer 50:8, 51:6, 45; 2Ko 6:17

* 18:5 Jen 18:20-21; Jer 51:9 * 18:6 Sam 137:8; Jer 50:15, 29; 2Te 1:6

Hire nîpaa weweti tîpar si enum miutîp yi yaam,
te in ek yi eiwetîwe tîpar si enum wik hire
wawîm.

7 *Nîpaa hire niuk mîre hîram iuwe hire wises
han kîre wau werek werek.

Te in ek yi eirekyîwe enum ere yînk kîre kakwo
kakar ke nîpaa hire wises han kîre wau
werek werek.

Yi eirekyîwerem mamîr im eiyîntar hire nîpaa
watîp hirehes war ik: 'Hi hau in hi mîte
iuwe hinîn mît miyapîr yapîrwe. Hi ap
hire mîte kerek mîtik kîre kaa kinaiwîrep
au. Hi ap te han enuk ekît eriuwe menmen
taau.'

8 *Hire watîp enum warik te menmen enum im
mamîp ep me wî miutîp keremem.

Hire waunap, hire waukît, hire nînpî mami, mît
han nanîsi yînk kîre kekre si.

Menmen im enum mamnep wit Babilon mentar
mîtik iuwe God kerek kakinke mît miyapîr
newik, hîrak manpenuk wîsenuk kakises
han kîrak kakriakem."

9 *Maain mît iuwe kerek ninîn naanmîpre
mît miyapîr nerer wit wit hîr nanîr si tîwekre
me yînk kîre si taak. Nîpaa hîr netikerep hîr
nises han kîr hîr nau werek werek, te in ek
hîr nanîrp te hîr han enuk nankîtep. 10 *Hîr
nanîrp yanîmîn nanîntar hîr nînaain si menmen
enum maaup. Hîr nanîrp nankît nantîp nanîr ik:
"Haai o! Menmen im menep wit Babilon hîram
enum. Ti wit iuwe niuk mit wîsenum te waswas

* 18:7 Ais 47:7-9 * 18:8 Rev 17:16; Jer 50:34 * 18:9 Rev
17:2; Esi 27:30-35 * 18:10 Esi 26:17; Dan 4:30

menmen enum yi mît miyapîr en yi yîriakem God kerwaank kenterim.”

11 *Mît nerer wit wit kerek nesiuwe menmen kago mîr nanît pewek mererim neit wit Babilon, hîr nanîrek nepei kewaank, hîr nankîtek nanîtar hîr mît newik ap nanît menmen mîr au. Hîr epei newaank. 12 *Menmen kago mîr hîram im: Gol, silva, nan mîrius yaaim, bis me pewek iuwe, laplap yaaim mîre hike, laplap mei mîre ninîm metike yinamîn metnenam, laplap slika. Nu ham ham hîram miutîp miutîp meit yaank mîninîn yaaim metike menmen yapîrwe mît nesipaam me miyak elefan nîkîn mîram o nu yaaim me pewek nan iuwe, o ain, o bras, o nan yaaik kewîr mutmut. 13 Hîr neit nu meruk yînk mîram metike nekip, siyak me niu, semi, yeirep, kono, miyak wîpînk, meruk o mir kerek mît nesiyem hîram mîninîn yaaim, tîpar wain metike gris, plaua metike rais, bulmakau, sipsip, hos metike karis, hîram metike mît miyapîr hîr nîriak menmen me mît ap neit pewek mererim au. 14 Hîr mît nerp en natîp nar ik: “Nîpaa ti mîte nîhan enu wîrau hanhan menmen yapîrwe, te in ek ti enu he mîte. Menmen yaaim mît newîr pewek yapîrwe nantîwem metike menmen yaaim ti heses heriuwerem, hîram epei men. Hîram ap pîke mamnen te ti etîwem taau.”

15 *Mît kerek nesiuwe menmen mîr neit pewek mererim, hîr nanîrp yanîmîn nanînapen menmen mamnîp mamîr ke hîram menep wit Ba-

* 18:11 Esi 27:36 * 18:12 Esi 27:12-13, 22 * 18:15 Esi 27:31,

bilon te hîr nankîtep. ¹⁶ *Hîr nankîtep nantîp nanîr ik: “Ke miye o! Nîpaa wit ik Babilon hîrak yaaik kîre mîte kerek wamîr laplap hike metike laplap ham mîre ninîm metike yinamîn metnenam. Ti heses heriuwe gol, nan yaaim metike bis me pewek iuwe. ¹⁷ *Te in ek wasenum menmen yaaim yapîrwe epei mewaank.”

Mît kerek ninîn naanmîpre sip, hîr nantike mît boskru kerek nîrîak menmen me sip, hîr nantike mît nau sip o neit nan me menmen hîr netîwem mekre wan newet mît em, hîr yapîrwe nanîrp yanîmîn nanîr wit Babilon. ¹⁸ *Hîr nanîrp yanîmîn nanîr wit Babilon si taak hîr nantîp hîm iuwe nanîr ik: “Ap wit kei yaaik kar ke ik e nîpaa ere in taau.” ¹⁹ Hîr nanwen toni nankîtek nantîp nanîr ik: “Haiu mamkît han tewenîn wit iuwe ik e mamîntar mît nerer wit wit kerek neriuwet sip mîr man in, hîr neit pewek yapîrwe meriuwe menmen hîr nesiwerem man in. Te in ek wasenum wit yaaik ik kewaank.”

²⁰ * “Yi mît kerek yi yau wit ke God, yi han yaaik eiyu. Yi mît kerek God kehimîteni yi yîrîak menmen mîrak o yi profet yi yewepyapîr hîm mîrak o yi mît miyapîr kerek yi yises hîm me God, yi han yaaik eiyu! God epei kîrîak wit Babilon enum kakrer menmen enum nîpaa hîr nerekyiyem.”

²¹ *Hîr natîp epei au, hi hîr mîtik ensel wisenuk ken kekin nan wisenuk kewis pakîn

* **18:16** Rev 17:4 * **18:17** Esi 27:27-29 * **18:18** Esi 27:32

* **18:20** Ais 44:23; Diu 32:43; Jer 51:48 * **18:21** Jer 51:63-64; Esi 26:21

kire heipun. Hirak kekinik keiyik ken kewirek kekre wan kesikekre hirak katip kar ik: “Mar ke hi hewir nan ik ken kekre wan kesikre, te God kak+waank wit Babilon. Maain wit eik hirak pike kakikrit kaku taauye. ²² *Mit kerek niram gita nine henye o netenwo taur o niram heurek, hir maain ap naninen nanriakem au. Mit kerek niriak menmen ham ham ap pike naninen nanu wit Babilon au. Mit ap pike nemtau nan iuwe kakwen rais haas miram meit wit Babilon taau. ²³ *Mit ap pike naniksiu si keiyak nanit wit Babilon taau. Mit ap pike nanimtau him me mitik o mite hir nanitan. Mit kerek nan nesiuwe menmen kago mir, hir mit iuwe ne ti nerer wit wit. Yi mit ne wit Babilon, yi epei yari han ke mit miyapir nerer wit wit yeriuwe menmen enum me memipin yi yirakem.”

²⁴ *God kewaank wit Babilon kerek kehimitan wit iuwe yapirwe kentar hir nenep profet ne God netike mit miyapir nises him mirak hemkre mir mewen miwaai ti. Hemkre mir metike hemkre me mit miyapir yapirwe ne ti hir mit nipaa nanip naa.

19

Mit miyapir neit wit ke God han yaaik nentar God kewaank wit Babilon

¹ Maain hi hemtau menmen mire mit miyapir yapirwe neit wit ke God hir natip him iuwe nar ik: “Hiau emwenipi niuk me God kiau. Hirak kerekek epei ketaihis. Hirak niuk mirak iuwe

* **18:22** Ais 24:8; Esi 26:13 * **18:23** Jer 7:34, 16:9, 25:10; Ais 47:9

* **18:24** Jer 51:49; Mt 23:35; Rev 17:6

h̄irak manpenuk w̄isenuk. ² *God skelim m̄it nises menmen yaaim. H̄irak epei skelim m̄ite enu kerek wari m̄it his wewen̄inem. H̄ire wewaank m̄it miyap̄ir ne t̄i yap̄irwe weriuwe menmen enum h̄ire wir̄iakem. God kaaup kerer menmen enum n̄ipaa h̄ire wir̄iak m̄it miyap̄ir kerek nises h̄im m̄irak. H̄ire wan̄ip naa.” ³ *H̄ir p̄ike nat̄ip neteipim nar ik: “Haiu emwen̄ipi niuk me God. Si t̄iwekre me wit Babilon h̄iram mamno niu tipmain tipmain enum eik.” ⁴ *H̄ir nat̄ip epei au, m̄it iuwe nar 24 kerek nau yeno me m̄it iuwe, h̄ir netike menmen tekyaāit (4) kerek mepu h̄ir newen nin̄ip niteh̄ir nau t̄i menep ninaan me God kerek kau yeno k̄irak. H̄ir nat̄ip nar ik: “H̄iram h̄im yaaim haiu emwen̄ipi niuk m̄irak.” ⁵ *H̄ir nat̄ip epei au, hi hemtau h̄im ke m̄it̄ik hak kerp k̄irap̄it yeno me God h̄irak kat̄ip h̄im iuwe kar ik: “Yi m̄it miyap̄ir niuk iuwe o niuk wein̄im kerek yises h̄im me God yi hanhanek. Yi eiwen̄ipi niuk m̄irak.”

M̄it̄ik keweik̄in k̄ire Sipsip keit m̄ite, te h̄ir yap̄irwe nererik naam menmen

⁶ *H̄irak kat̄ip epei au, hi hemtau m̄it miyap̄ir yap̄irwe h̄ir nererik nat̄ip h̄im iuwe nar ke mani s̄ir menep o nepni mewen̄in. H̄ir nat̄ip h̄im iuwe nar ik: “Haiu emwen̄ipi niuk me God. H̄irak kerekek Manpenuk W̄isenuk h̄irak kin̄in naanm̄ipre menmen yap̄irwe. ⁷ *Haiu han yaaik emu emwen̄ipi niuk m̄irak mam̄intar

* 19:2 Rev 6:10, 16:7 * 19:3 Rev 14:11 * 19:4 Rev 4:2, 10

* 19:5 Sam 22:23, 134:1, 135:1; Rev 11:18 * 19:6 Rev 11:15,

14:2, 15:3 * 19:7 Rev 21:2

Mit̄ik keweik̄in k̄ire Sipsip kak̄it m̄ite p̄irak h̄ir nan̄itan. H̄ire epei wemani menmen m̄ire. ⁸*H̄ir m̄it ensel newet̄we laplap yaaim m̄ire h̄ike hap̄ik mewim au te h̄ire waum̄ir.” (Laplap yaaim m̄ire h̄ike h̄iram menmen yaaim kerek m̄it miyap̄ir nises h̄im me God h̄ir n̄ir̄akem.)

⁹*H̄ir nat̄ip epei au, m̄it̄ik ensel kerek kerp ketikewa h̄irak ketpo kar ik: “Ti ewis menmen im. M̄it miyap̄ir kerek God ken̄nor nan̄inen nan̄im menmen me Mit̄ik keweik̄in k̄ire Sipsip kak̄it m̄ite p̄irak, h̄ir han yaaik nanu.” H̄irak wen ketpo, “H̄im im h̄iram h̄im me God h̄irekes.”

¹⁰*Hi hemtau menmen h̄irak ketpo, te hi ewen nin̄ip hiteh̄ir ewen̄ipi niuk m̄irak. H̄irak kewena ketpo kar ik: “Ti ap ewen̄ipi niuk mai au em̄it! God kerekek. Hi h̄ir̄ak menmen me God har ke ti etike nit yinan kerek yises h̄im me Jisas yewepyap̄ir h̄im m̄irak yat̄ip m̄it em. Menmen Jisas kewepyap̄irem, h̄iram menmen m̄ikaap m̄it profet nat̄ip newepyap̄ir h̄im me God.”

H̄im me m̄it̄ik kau hos k̄ire h̄ike

¹¹*H̄irak ensel ketpo menmen epei au, hi h̄ir weip̄ir ke wit ke God kenke, hos h̄ike kerp en. Mit̄ik kau sip k̄irak h̄ir nenewek niuk m̄irak “Mit̄ik kerek naanm̄impre menmen m̄irak werek werek.” H̄irak ketike m̄it h̄ir nan̄inepan, h̄irak ¹²*skelim m̄it, h̄irak kises menmen yaaim k̄ir̄akem keremem. Nanam̄ir k̄irak h̄irak k̄ir k̄ire si keteik̄in m̄it h̄irak kertei menmen mekre

* **19:8** Ais 61:10 * **19:9** Mt 22:2-3 * **19:10** Ap 10:25-26; Rev 22:8-9 * **19:11** Rev 1:5, 6:2; Sam 96:13; Ais 11:4 * **19:12** Rev 1:14, 2:17

han kir. Hat yapirwe me mit iuwe hiram mau paan kirak. Niuk mirak ham mau maat kirak te mit neiyen ap nerteiyem au. Hirak kirak kerekek. ¹³ *Hirak kamir laplap nokim kerek nipaa hir newermaam mekre hemkre. Hir ne wit ke God nenewek niuk mirak “Him me God.” ¹⁴ Mit yapirwe ne ami ne wit ke God hir nisesik nau hos mire hike yapirwe namir laplap yaaim mire hike hapik mewim au. ¹⁵ *Hi hir hine ke his nokik tiknuk enuk koke him mirak kan. Hirak kaknep mit miyapir nerer wit wit kakriuwere. Epei au, hirak kakinin naanmamror wisenum te mit han ap nanikrehir kirak taau. Hirak taau. Hirak naanmamror kakir ke mitik ketenen paap keiyik naanmimpre bulmakau. Hirak kakinin mit yapirwe kakiwaank mit kerek ap nises God kakir ke mitik keit henpi (o henkip) keiyim kekpep yiwir kekre sar kehimitan God hirak han enuk keriuweri. ¹⁶ *Him ham mau laplap mirak, mau hit naap kirak matip him miutip marik: “Mitik ik hirak kinin naanmimpre mit iuwe kerek naanmimpre mit miyapir yapirwe nau ti.”

Hirak Mitik Iuwe kinin mit iuwe yapirwe.

¹⁷ *Hi hirek epei au, hi hir mitik ensel hak kerp nimin ke wepni kenine hore yapirwe kerek meniuwe mau niu, keninewem keriuwe him iuwe hirak katip kar ik: “Yi hore yi yainen eikiyan eiyit niutip yi eiyim menmen God kakrimaniyem. ¹⁸ Yi einen eiyim naan me mit yapirwe. Mit

* **19:13** Ais 63:1-3; Jo 1:1, 14 * **19:15** Rev 1:16, 4:8, 12:5,
14:19-20, 21:22 * **19:16** Rev 17:14 * **19:17** Esi 39:17-20

iuwe ninin naanmipre ami, mit iuwe ne ami kerek nises han kir, hir netike mit weinin nekepi nenapan, mit iuwe, mit weinin, mit nepu werek, mit han niriak menmen me mit iuwe naanmipri. Hir naan kir ketike naan me hos metike mit newim, menmen yapirwe.”

19 **Hirak katip epei au, hi hir mitik keweikin kire miyak enuk ketike profet enuk kewenin him menmen kerek kiriak menmen yapirwe nipaa mit nirem au kikaap miyak wisenuk keriuwerem. Hirak kikaap miyak enuk keriuwerem kari mit miyapir han kir te hir neit mak mirak mau yink kir, hir newenipi nu hir nimaak nar ke miyak enuk. 20 *Hirakit wen tepu te hir netiwekithis newiret ten tekre hei iuwe mire wan si metnen meriuwe nan sulfa mekrerek. 21 *Te mit han kerek netikeri nenapan, Mitik Iuwe kerek kau hos, hine keke him kirak kan kanip kenepi. Hirak kan kanip kenepi, hore man maak yink kir ere tu iuwe.

20

Seten kau kekre hei 1,000 tito

1 *Hi hir hore maak yink kir epei au, hi hir mitik ensel hak kekiuwe wit ke God kan. Hirak kekiuwe wit ke God kan ketenen ki metike sen ain wisenum. Ki hiram me mikaisiu weipir ke hei enuk wisenuk kesikekre. 2-3 **Hirak kan keithis kirin kerek niuk mirak ham mar im: “Manpen (o yenmik) ke nipaa, hirak Seten, hirak

* 19:19 Esi 27:30-34 * 19:19 Sam 2:2 * 19:20 Rev 13:12-17,
20:10, 15; Ais 30:33 * 19:21 Rev 19:17-18 * 20:1 Rev 9:1
* 20:2-3 Rev 12:9 * 20:2-3 Ju 6

m̄it̄ik enuk kerp menep ninaan me God kesiuwai h̄im.” H̄irak m̄it̄ik ensel ket̄iwekhis kin̄nek kesenekik keriuwe sen ain kew̄irek ken kekre hei. Kew̄irek ken kekre hei kesikekre, h̄irak keiyepet weip̄ir keh̄iruwek hit tokim me tito 1,000. H̄irak keh̄iruwek hit tokim te Seten ap kakno ein ein kakri m̄it̄ miyap̄ir han k̄ir kakwis̄isorek ere 1,000 tito h̄iram epei au. 1,000 tito h̄iram epei au, maain h̄irak kaknaip̄isek kakno ein ein me w̄i kike. ⁴ *Epei au, hi h̄ir yeno me m̄it̄ iuwe. M̄it̄ han newim. God kewisi h̄ir skelim m̄it̄. Hi h̄iri netike h̄im̄in ke m̄it̄ miyap̄ir kerek m̄it̄ nerekir teruk k̄ir kewen keket kentar h̄ir ap newen̄pi niuk me miyak enuk o menmen h̄ir nesipaam mau his o maat k̄ir au. God k̄ik̄ian h̄ir nekrit nau, h̄ir nantike Kraiss h̄ir nanin̄n naanmampre m̄it̄ miyap̄ir me 1,000 tito. ⁵ M̄it̄ han ap nises God n̄ipaa epei naa, h̄ir ap p̄ike nan̄krit in au. Maain 1,000 tito h̄iram epei mamnen, h̄ir p̄ike nan̄krit. Im em h̄iram namba wan taim God k̄ik̄ian m̄it̄ miyap̄ir n̄ipaa naa te h̄ir p̄ike nekrit nepu. ⁶ *M̄it̄ miyap̄ir kerek God kin̄n k̄ik̄ian te h̄ir nekrit nau, h̄ir m̄it̄ yaain, h̄ir han yaaik nanu. H̄ir han yaaik nanu nan̄ntar h̄ir ap p̄ike nani nanteipim nan̄ino nan̄ikre si au. H̄ir nanre m̄it̄ pris kerek newepwar menmen nanwet God kaktike Kraiss em, h̄ir nantike Kraiss nanin̄n naanmampre menmen me 1,000 tito.

God kewaank Seten h̄irak kew̄irek kekre si enum

* 20:4 Dan 7:9, 22, 27; 1Ko 6:2; Rev 13:17 * 20:6 Rev 1:6

7 Maain 1,000 tito hiram epei au, mitik ensel hirak kikaiu weipir ke hei kesikekre kesiu-pan sen ain kaknaaiwir Seten kakno. 8 *Hirak kakno kakwenin him mit miyapir yapirwe ne ti nerer wit wit, naninen wit iuwe Gok ketike Megok. Hirak kakweninor him te hir naninen nanrerik nantike mit han naninepan. Mit ne ami nirak hir nanire tenhaan ke wan hir yapirwe. 9 *Hir nanike ti nanino yanimin nanweikin wit Jerusalem kerek mit miyapir ne God nanwik, wit kerek God hanhanek. Hir nanweiknor naninip te si maminke mamke wit ke God mamnen si tatn mit ne ami in. 10 *Si tatn mit ne ami in, te God kakithis Seten kakwirek kakno hei o wan si metnen mekrerek meriuwe nan salfa. Hirak kakno hei o wan si metnen mekrerek kerek miyak enuk ketike profet enuk kewisesik tewiyen. Hirakit tatu tatit en yink kirakit kaknen (o kakises) tipmain tipmain enum eik.

God skelim mit miyapir yapirwe

11 Menmen im epei man, hi hir yeno me mitik iuwe kire hike, mitik iuwe kewik. Ti ketike nepni mirir mekeipin ninaan mirak ap minmatin wit keiyak te hiram misawin mau meit en au. (Te hiram meweikin mire napi). 12 *Hiram meweikin mire napi epei au, hi hir mit miyapir niuk mir iuwe, mit miyapir au weinin kerek nipaa naa. Hir nan nerp menep ninaan ke mitik kau yeno mirak, mit ensel nan nenke tiwei ham

* 20:8 Esi 38:2, 9, 15-16 * 20:9 2Kin 1:10; Esi 39:6 * 20:10
 Jen 19:24; Sam 11:6; Rev 19:20; 21:8 * 20:12 Dan 7:9-10; Mt
 25:31-46; Rev 13:8; Ap 17:31; 2Ko 5:10

mɪwaaɪ en. Epei au, hɪr neit tɪwei kiutɪp hak, kerek niuk me mɪt kerek nises hɪm me God nanu nantikerek mewik. God skelim mɪt in nɪpaa naa keriuwe menmen hɪrak kɪrem mekre tɪwei im me menmen hɪr nɪrɪakem. ¹³ *God kɪkɪan mɪt miyapɪr kerek naa nekre wan netike mɪt miyapɪr kerek epei naa nerer wit wit hɪr nerp menep ninaan mɪrak, hɪrak skelim mɪt miyapɪr me menmen hɪr nɪrɪakem nau tɪ. ¹⁴ *Epei au, God keit menmen menip mɪt nani metike wit kerek hɪmɪn ke mɪt naa nɪwaaɪ en, hɪrak kewɪrem men mekre hei o wan si metnen mekrerem hɪram nepei au mau meit. Hei si metnen mekrerem hɪram enum mar ke mɪt hɪr pɪke nani. ¹⁵ *Mɪt miyapɪr kerek God ap kɪr niuk mɪr mekre tɪwei ik kerek ketpɪwek niuk me mɪt miyapɪr hɪr nanu nantikerek, hɪrak kewɪri nekre hei wan si metnen mekrerek.

21

Jon kɪr tɪ ketike nepni meiyam man mekrehɪr me tɪ ketike nepni nɪpaa mepu

¹ *God kewɪri nekre hei si metnen mekrerek epei au, hi hɪr tɪ keiyak ketike nepni meiyam mepu mekrehɪr ke tɪ keiyak ketike nepni meiyam nɪpaa mepu. Hɪram metike wan epei au mesi. ² *Epei au, hi hɪr wit kerek God kehimɪtanek hɪrak wit kɪrak. Hɪrak wit Jerusalem keiyak kekrehɪr ke wit Jerusalem ke nɪpaa. Hɪrak keit wit ke God kɪnaiwɪrek kekiuwe kan. God

* **20:13** Ro 2:6; 1Pi 1:17; Rev 2:23, 22:12 * **20:14** 1Ko 15:26, 55

* **20:15** Mt 25:41; Rev 13:8, 19:20 * **21:1** 2Pi 3:13 * **21:2** Ais 52:1, 61:10; Hi 11:16, 12:22; Rev 3:12

kemaniyek yaaik kire mite wesese wetike mitik nanitan. ³ *Hi epei hirek, hi hemtau him ke mitik keit yeno me mitik iuwe hirak katip kar ik: “Eiyimtwem! God winak kirak kau nimin ke mit miyapir te hirak kaku kaktikeri. Hir nanu nanre mit narak, hirak kaku kaktikeri kakre God kir. ⁴ *God kaknip mit miyapir en han yaaik nanu. Hir ap pike nani o han enuk o nankit o yink kir kaknen au. Menmen im me nipaa ein hiram epei au.”

⁵ *Mitik kerek kau yeno me mitik iuwe ketpo kar ik: “Ti emtwek. Hi anip menmen yaaim mamikrehir me menmen nipaa.” Hirak wen ketpo, “Ti ewis menmen im hi nepei hetputem emu tiwei entar menmen hi hetpi yi mit em hiram yaaim.” ⁶ *Hirak katip, “Menmen im hiram nepei au. Hi mitik kerek nipaa menmen ap mepu au, hi hepu, maain hi apau. Hi hirak menmen yapirwe te menmen yapirwe mit miyapir kerek hanhan nanim tipar hi awetirem weinim tipar mai mamkepi hir nanu nanit tipmain tipmain enum eik. ⁷ *Yi mit kerek yi yises him mai werek ere yi yayi, yi wen yirak menmen mai yaaim yinin menmen enum mamri han ki enuk, yi mit in hi aweti menmen im yapirwe hi etpiyem. Hi are God ki, yi eire nikerek nai.

⁸ *Te mit kerek hir nipaa nisisa hi God, in ek au ninapen nentar mit nanip nentar hir nisisa,

* 21:3 2Kro 6:18; Sek 2:10; 2Ko 6:16 * 21:4 Rev 7:17; Ais 35:10,
65:19 * 21:5 Rev 4:2, 10; 2Ko 5:17 * 21:6 Rev 1:8, 17, 22:17;
Jo 7:37; Sam 36:9 * 21:7 2Sml 7:14 * 21:8 Hi 10:38-39; Mt
25:41; Rev 19:20, 21:27, 22:15

h̄r netike m̄t neweik̄n sip newet God, m̄t kerek n̄r̄iak menmen enum enum, m̄t kerek nenep m̄t han h̄r nani, m̄t kerek nari miyap̄r his newen̄nem, m̄t kerek n̄r̄iak nasi, m̄t kerek newepwar menmen newet t̄pir em, h̄r nantike m̄t enun newisesik, h̄r yap̄rwe nan̄no hei iuwe m̄re wan si metnen meriuwe nan salfa mekrerek. Menmen im h̄ram enum m̄re m̄t h̄r p̄ike nani nan̄krerem.”

H̄m ke wit Jerusalem hak yaaik

⁹ *Hi hemtau h̄m im nepei au, m̄tik ensel kiut̄p ke ensel nar hisp̄nak wik (7) kerek netenen m̄n mar hisp̄nak wik (7) menmen enum menep m̄t mekrerem, h̄rak m̄tik ensel ik kan menep ketpo kar ik: “Ti enen etikewa hi ateiknut m̄te yaaip kerek h̄re wautike M̄tik keweik̄n k̄re Sipsip h̄r nan̄tan. ¹⁰ *H̄rak ketpo epei au, h̄rak ketauhis h̄m̄n kai haw̄r wen werp m̄n̄u (o neiȳp) w̄senuk. Haw̄r werp en, h̄rak keteikno wit Jerusalem, wit God kehimitanek h̄rak k̄rak keke wit ke God kekiuwe kan. ¹¹ *H̄rak k̄r keriuwe menmen yaaim me God, h̄rak k̄re nan yaaim niuk m̄rak jasper kerek m̄t new̄r pewek yap̄rwe net̄wem, nan kerek h̄r newis̄m mau wepni h̄ram m̄r w̄senum mar ke glas. ¹² *N̄wa h̄rak keweik̄n wit h̄rak nokik ken niu, weip̄r hiswiyen wik (12) mewik, m̄t ensel niut̄p niut̄p nerp ners̄sem naanm̄pre weip̄r. Niuk me weiw̄k hiswiyen wik (12) me Isrel mau weip̄r im. ¹³ Wit wepni kokai kan weip̄r wikak

* 21:9 Rev 15:1 * 21:10 Esi 40:2; Rev 21:2 * 21:11 Ais 60:1-2,

19 * 21:12 Esi 48:30-35

tewik. Wit wepni kewen ken weip̄r tar wikak tewik. Wit ken niu in weip̄r tar wikak tewik. Wit ken m̄n in weip̄r tar wikak tewik. ¹⁴ H̄r nime n̄wa im mentar nan iuwe mar hiswiyen wik (12). Niuk me m̄t aposel nar hiswiyen wik (12) ne M̄t̄ik keweik̄n k̄re Sipsip niuk m̄r mau nan im.

¹⁵ *M̄t̄ik ensel kerek ketpo menmen ketenen si me gol kakn̄n mak ke wit iuwe ik e, ketike weip̄r m̄rak, n̄wa m̄rak. ¹⁶ Wit ik e h̄rak nokik yinak ik yinak ke wit h̄ram m̄p̄ram. Ensel ik k̄n̄n mak ke wit keriuwe si m̄rak. Wit h̄rak nokik m̄rak h̄ram mar 2400 kilomita. Wit kau niu k̄rak ketike nokik k̄rak h̄rak yaaik k̄p̄rak. ¹⁷ H̄rak k̄n̄n mak ke wit epei au, h̄rak k̄n̄n mak ke n̄wa kau niu k̄rak keriuwe si m̄re m̄t̄ n̄n̄n mak neriuwerem, te h̄rak k̄rem h̄ram m̄re 65 mita.

¹⁸ God kime n̄wa keweik̄n wit ik, h̄rak kimaak me nan jaspa. Wit h̄rekes God kimaak me gol h̄ram m̄r m̄re t̄par mar ke mani kat̄n nemnok. ¹⁹ *Nan iuwe kerek God kime n̄wa menterim h̄ram marim. Nan namba 1 h̄rak jaspa. Nan hak (namba 2) h̄rak sapaia k̄re yinam̄n. Nan hak (namba 3) h̄rak nan hike niuk m̄rak agat. Nan hak (namba 4) h̄rak k̄re yinam̄n niuk m̄rak emeral. ²⁰ Nan hak (namba 5) h̄rak nan k̄re hike ketike nin̄k niuk m̄rak sadonikis. Nan hak (namba 6) h̄ram nan k̄re nin̄k niuk m̄rak konilian. Nan hak (namba 7) h̄rak k̄re kono niuk m̄rak krisolait. Nan hak (namba 8) h̄rak k̄re yinam̄n niuk m̄rak beril. Nan hak (namba 9) h̄rak k̄re kono niuk

* 21:15 Rev 11:1 * 21:19 Ais 54:11-12

mırak topas. Nan hak (namba 10) hırak kire yinamın ketike kire kono niuk mırak krisopres. Nan hak (namba 11) hırak kire yinamın niuk mırak haiasin. Nan hak (namba 12) hırak kire ninik niuk mırak ametis. ²¹ Ya weipır ke nıwa mar hiswiyen wik (12) God kimaam me bis me nan iuwe. Ya weipır miutıp miutıp hıram me klamsel me bis miutıp miutıp wisenuk kerekek. Yayiwe kerekir wit iuwe ik hırak ke gol mır yaaim mıre mani katın nemnok.

²² *Hi ap hır winak iuwe kiutıp ke God keit wit iuwe keteikın mıt God kau ketikeri eik e au. Mıtık iuwe God hırekes kerek manpenuk wisenuk hırak ketike Mıtık keweikın kire Sip-sip hırakit tepu wit ik te mıt miyapır nıret tepu. Te hır ap nime winak neteikın hırakit tepu tetikeri au. ²³ *Wepni o wenke ap te mamır mamıt wit ik e taau. Menmen iuwe me God merhıhe mıre si, menmen iuwe me Mıtık keweikın kire Sipsip mamır te hıram mamır mamnep wit mamıkrehır ke wepni te hır mıt nanır ein ein. ²⁴ *Mıt miyapır nerer wit wit hır nanınen nanır menmen iuwe mırakit mır menep wit, te hır nanitet yayiwe nanıno in nanıno ein. Mıt iuwe ninın naanmıpre mıt miyapır nau ti hır nanıt pewek mıre yapırwe neiyım nanınen wit ik. ²⁵ *Hır ap te naniyepet weipır me nıwa mamıt in nanıntar wit ap toto mamtai au. Wepni kerekek. ²⁶ Menmen mıt hır nesese neriuwerem metike pewek mır, hır mıt nerer

* 21:22 Rev 15:3 * 21:23 Ais 60:19-20; Rev 22:5 * 21:24 Ais 60:3, 5 * 21:25 Ais 60:11; Sek 14:7; Rev 22:5

wit wit nau ti neiyim naninen nanwisim mamit witeik. ²⁷*Te menmen enum o mit miyapir kerek niriak menmen enum o newisesik nanino nimin wit ik e au. Mit miyapir kerek Mitik keweikin kire Sipsip kewis niuk mir miwaai mekre tiwei kerek mehimitan mit miyapir nanu nantike God, hir keriyen nanino nanikre wit ik e.

22

Him me nu metike tipar mamkaap mit miyapir nanu werek

¹*Hi hir wit yaaik nepei au, mitik ensel keteikno mani kerek tipar mirak mikaap mit miyapir hir nanu werek. Tipar im meke yeno kerek Mitik Iuwe God kewim metike yeno Mitik keweikin kire Sipsip kewim. ²*Tipar im hiram nemnok hiram mekiuwe wi miram mitet yayiwe ke nimin. Nu kerek mikaap mit miyapir nanu nanit hiram merp menep mani kekiuweri, ham merp pinak, ham merp pinak. Hiram mari mine nikim me wenke kiutip wenke kiutip, tiwei miram hiram mikaap mit miyapir nerer wit wit nipa hir ninap te hir nanre yaain. ³Menmen yapirwe kerek nipaa mewaank ti God kakriakem nepei au meit kakintar hirak ketike Mitik keweikin kire Sipsip hirakit tatu wit ik naanmamre mit, te hir nanwenipi niuk mirak. ⁴*Mit hir nanir ninaan mirak, hirak kakwis niuk

* 21:27 Ais 52:1; 1Ko 6:9-10; Rev 13:8, 21:8 * 22:1 Esi 47:1; Joe 3:18; Sek 14:8 * 22:2 Jen 2:9; Esi 47:12; Rev 22:14, 19 * 22:4 Sam 42:2; Mt 5:8; Rev 3:12

mɪrak mamu maat kɪr. ⁵ *Wɪtaan ap te pɪke mamnen taau. Mɪt ap nanɪt si te nanɪr yayiwe o wepni kau nepni kɪr au. Mɪtɪk luwe God hɪrak kaku kakrehɪr ke wepni kakɪr te mɪt nises hɪm mɪrak hɪr nanu nanɪre mɪt iuwe tipmain tipmain enum eik.

Jisas pɪke kaknen waswas

⁶ *Mɪtɪk ensel hɪrak ketpo kar ik: “Hɪm im yapɪrwe ti hewisɪm hɪram yaaim maain mamnen. Mɪtɪk luwe God kerek hɪrak epei kɪrɪak mɪt profet hɪmɪn kɪr kekrit te hɪr newepyapɪr hɪm mɪrak, hɪrak epei keruwet mɪt ensel nɪrak te hɪr nan newepyapɪr natɪp mɪt nises hɪm mɪrak menmen te menep mamnen.” ⁷ *Jisas ketpi kar ik: “Yi eiyɪmtau! Menep te hi pɪke anen. Mɪt miyapɪr kerek nanɪmtau hɪm mau tɪwei im nanisesim, hɪr han yaaik nanu.”

⁸ *Hi Jon kerekek hi hɪr menmen im hi hemtau hɪm mɪram. Hi hɪr menmen im, hemtewem nepei au, hi hewen ninɪp hɪwaai hɪt me mɪtɪk ensel kerek keteikno menmen im. ⁹ Te hɪrak ketpo kar ik: “Ti ap hɪrɪak menmen im au emɪt! Hi hɪrɪak menmen me God har ke yi mɪt yetike mɪt nit yinan hɪr profet hɪr netike mɪt yapɪrwe kerek nemtau hɪm mau tɪwei im nanisesim. Te ti ap ewenaunɪpi au emɪt! Ti ewenɪpi God kerekek.” ¹⁰ Hɪrak wen ketpo kar ik: “Ti ap epakɪn hɪm me God mekre tɪwei im au emɪt, entar wɪ epei man menep te menmen im mamnen. ¹¹ *Menmen im

* 22:5 Rev 5:10, 20:6, 21:23, 25; Dan 7:18, 27 * 22:6 Rev 1:1

* 22:7 Rev 1:3, 2:16 * 22:8 Rev 1:3, 10:4 * 22:11 Dan 12:10

menep te mamnen. Te mit kerek niriak enum hir wen nanriakem. Mit kere han kitet enum enum, hir wen han ekitetim. Mit kerek niriak menmen yaaim hir wen enriakem. Mit kerek hir yaain wen enu anirek.”

¹² * “Yi eiy+mtewek! Menep te hi Jisas hi pike anen. Hi anen etenen menmen yaaim me mit miyapir yapirwe te hi awetirem me menmen nipa ein ere in hir niriakem. ¹³ * Hi kerekek hi hinin, maain te hi pike ekaru. Nipa hi hinin hiriak menmen te maain hi pike ariakem yaaim.

¹⁴ * “Mit miyapir kerek nises him me God hir nire mit epei nekemyet laplap mir hiram pike yaaim. Mit miyapir narik hir han yaaik nanu nanintar God kakwisi hir nanino nanitet ya wepir ke wit nanino nimin nanim nikim me nu kerek mikaap mit miyapir nanu werek werek nanu nanit. ¹⁵ * Te mit enun nises han kir enuk, hir nantike mit kerek nari si newir pikoker niriak nasi, o mit nari miyapir his neweninem, mit kerek nenep mit han nani, mit kerek newepwar menmen newet tipir em, o mit kerek newenin him nises him mir hiras, mit miyapir nar ik hir ap te nanino nanitet ya wepir ke wit iuwe au. Hir enu enit witeik. ¹⁶ * Hi Jisas kerekek hi epei heriuwet mitik ensel kai hirak kan kewepyapir him im men yi mit ne weiwik miutip me God yerer wit wit. Hi kerekek hi ke weiwik me Devit, hi nepenyek kirak hi hire saaur kau nepni kir wisenum ere wanewik.”

* 22:12 Rev 2:16, 23; Ais 40:10; 2Ko 11:15 * 22:13 Rev 1:8, 17, 21:6 * 22:14 Rev 22:2 * 22:15 Rev 21:27 * 22:16 Ro 1:3; Rev 2:28; 5:5; Nam 24:17

17 * “God Hımın Yaaik ketike mıt miyapır nises hım me hi Mıtık keweikın hıre Sipsip hır natıp nar ik: “Ti enen!” Mıt miyapır kerek nanımtau hım im hır entıp, “Ti enen.” Mıt miyapır kerek hım niu enuk (o hır mar kewenkıkor hım), hır eninen enım tıpar mıkaap mıt miyapır hır nanu werek werek nanu nanıt. Hır nanwır pewek nanıt tıpar im nanım au. Hır nanım weinım.

18 * Hi Jon hi hetpi yi mıt miyapır yapırwe kerek yayımtau hım me God me menmen mamnen mau tıwei im, hi hetpi hım manp har ik: “Mıt han kerek nanwis hım ham mamu mamtike hım im mau tıwei, te God kaknıp kakriuwe menmen enum hırak kenep mıt keriuwerem hi epei hewisım mau tıwei im. 19 * Mıt han hır nanısak hım ham mau tıwei kerek hi hewisım te God kakri menmen mır mau nu mıkaap mıt hır nanu werek werek nanu nanıt, hırak kakwisi nanu wıt kırak yaaik taau.”

20 * Mıtık kerek kewepyapır hım im hırak katıp kar ik: “O, hi Jisas hi anen waswas.”

Mıtık luwe Jisas haiu mewenhi matıp mar ik: “Ti enen waswas.”

21 Hi Jon hanhan Mıtık luwe kaiu Jisas Krais hırak kakriak yi mıt miyapır kerek yises hım mırak kakrekyi menmen yaaim.

Mepır keremem

* 22:17 Rev 21:6 * 22:18 Diu 4:2, 12:32; Rev 15:1 * 22:19
 Rev 22:2 * 22:20 Rev 3:11

lxxx

Him Yaaim Me God
The New Testament in the Au language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Au long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Au

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

4e85f348-3df4-5add-b32a-49bcafe3752a